

LIRIA E SHPREHJES DHE PRIVATËSIA NË MEDIA

Albanian Media Institute
Instituti Shqiptar i Medias

AUTORITETI I
MEDIAVE
AUDIOVIZIVE

LIRIA E SHPREHJES DHE PRIVATËSIA NË MEDIA

Tiranë, 2026

Ky projekt është mundësuar me mbështetjen financiare të Autoritetit të Mediave Audiovizive.

Përmbajtja e tij është përgjegjësi e autorit, opinioni i shprehur në të nuk është domosdoshmërisht opinion i Autoritetit të Mediave Audiovizive.

Eksperte ligjore për këtë botim ishte **Besa Tauzi**.

Grupi i punës përbëhet nga

Ilda Londo, Agim Doksani dhe Kejsi Bozo.

Kopertina dhe faqosja: Bujar Karoshi.

ISBN 9789928410573

Botues:

PASQYRA E LËNDËS

<i>Shkurtime dhe fjalor terminologjik</i>	5
Parathënie	7
Koncepti i Privatësisë	10
Privatësia dhe Mbrojtja e të Dhënave Personale në të Drejtën Evropiane	16
Mbrojtja e të Dhënave Personale si e Drejtë Themelore ..	21
Raporti ndërmjet Privatësisë dhe Mbrojtjes së të Dhënave Personale	24
Mbrojtja e të dhënave personale në Shqipëri	30
Parimet	35
Kriteret ligjore	45
Përpunimi i të dhënave personale për qëllime gazetarie	48
<i>Udhëzimi nr. 7</i>	54
<i>Përpunimi i të dhënave sensitive</i>	56
Raportimi mbi ngjarje tragjike dhe mbrojtja e dinjitetit njerëzor	59
<i>Raportimi në situata emergjente</i>	62
<i>Mbrojtja e imazhit dhe e hapësirës private</i>	63
<i>Mbrojtja e familjarëve të figurave publike</i>	63
<i>Mbrojtja e adresës së banimit</i>	64

Kufizimet për mbledhjen e informacionit në ambiente private	66
<i>Përgjegjësia gjatë përdorimit të informacionit nga institucionet</i>	67
<i>Të miturit</i>	70
Mbrojtja në procedime penale	74
<i>Përgjimi</i>	75
Mbrojtja e të dhënave shëndetësore	78
<i>Publikimi i imazheve</i>	79
<i>Personat publikë</i>	80
<i>Interesi publik</i>	80
Konkluzione/këshilla të rëndësishme	83
Etika e Medias dhe Privatësia në epokën e Inteligjencës Artificiale	86
Raste kryesore të GJEDNJ-së mbi privatësinë dhe lirinë e medias	89
1. <i>Von Hannover kundër Gjermanisë (Nr. 1) (2004)</i>	90
2. <i>Von Hannover kundër Gjermanisë (Nr. 2) (2012)</i>	92
3. <i>Axel Springer AG kundër Gjermanisë (2012)</i>	94
4. <i>Lingens kundër Austrisë (1986)</i>	96
5. <i>Pfeifer kundër Austrisë (2007)</i>	98
6. <i>Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés kundër Francës (2015)</i>	100
7. <i>Peck kundër Mbretërisë së Bashkuar (2003)</i>	102
8. <i>Reklos dhe Davourlis kundër Greqisë (2009)</i>	104
9. <i>Delfi AS kundër Estonisë (2015)</i>	106
10. <i>Satakunnan Markkinapörssi dhe Satamedia kundër Finlandës (2017)</i>	108
<i>Parimet kryesore që dalin nga këto 10 raste</i>	110

SHKURTIME DHE FJALOR TERMINOLOGJIK

KEDNJ	Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut
GJEDNJ	Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut
GJED	Gjykata Evropiane e Drejtësisë e Bashkimit Evropian
BE	Bashkimi Evropian
Komisioni i BE	Komisioni i Bashkimit Evropian
GDPR	RREGULLORJA (e BE) 2016/679 e Parlamentit dhe e Këshillit e datës 27 prill 2016, për mbrojtjen e personave fizikë në lidhje me përpunimin e të dhënave personale dhe lëvizjen e lirë të këtyre të dhënave, si dhe për shfuqizimin e Direktivës 95/46/EC (Rregullorja e Përgjithshme për Mbrojtjen e të Dhënave)
Direktiva e Policisë	Direktiva (EU) nr. 680/2016 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit datë 27 Prill 2016 mbi mbrojtjen e individëve në lidhje me përpunimin e të dhënave të tyre personale nga autoritetet kompetente për qëllime të parandalimit, hetimit, identifikimit ose ndjekjes së veprave penale apo ekzekutimit të

	vendimeve penale dhe qarkullimin e lirë të këtyre të dhënave, si dhe shfuqizimin e Vendimit Kuadër të Këshillit 2008/977/JHA
Konventa nr. 108	Konventa e Këshillit të Evropës për mbrojtjen e individëve në lidhje me përpunimin automatik të të dhënave personale, si dhe protokollin shtesë i saj i vitit 1981
Karta e të Drejtave Themelore	Karta e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian
Kushtetuta	Ligji nr. 8417 datë 21.10.1998 “Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë” i ndryshuar
Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave	Ligji nr. 124/2024 “Për mbrojtjen e të dhënave personale”
Direktiva 95/46/EC	Direktiva 95/46/EC e Parlamentit dhe e Këshillit, e datës 24 tetor 1995, për mbrojtjen e individëve në lidhje me përpunimin e të dhënave personale dhe për lëvizjen e lirë të këtyre të dhënave
Komisioneri	Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale
Udhëzimi nr. 7	Udhëzimi nr. 7, datë 20.11.2025, i Komisionerit “Për mbrojtjen e të dhënave personale në mediane elektronike dhe/ose audiovizive si dhe përjashtimet për qëllimet e posaçme të përpunimit”

Parathënie

Gazetaria përfaqëson një nga shtyllat themelore të një shoqërie demokratike, pasi garanton ushtrimin efektiv të së drejtës për lirinë e shprehjes dhe të drejtës së publikut për t'u informuar mbi çështje me interes publik. Megjithatë, në epokën digjitale, aktiviteti mediatik përfshin gjithnjë e më shumë mbledhjen, ruajtjen, analizimin dhe publikimin e sasive të mëdha të informacionit me karakter personal, duke e vendosur atë në qendër të debatit mbi nevojën e mbrojtjes së privatësisë dhe të drejtave themelore të individit.

Bota e medias përbën një ekosistem të veçantë sa i takon fushës së mbrojtjes së të dhënave personale. Gazetarët dhe organizatat mediatike përpunojnë çdo ditë informacion në formën e intervistave, fotografive, regjistrimeve audio dhe video, dokumenteve, informacioneve të marra nga burime të ndryshme dhe një gamë të gjerë të dhënash që lidhen me persona të identifikuar ose të identifikueshëm.

Publikimi i këtyre të dhënave mund të jetë thelbësor për informimin e publikut dhe për garantimin e lirisë së shprehjes, por njëkohësisht mund të përbëjë një ndërhyrje të rëndësishme në jetën private të individëve. Për këtë arsye, veprimtaria e gazetarisë paraqet sfida të veçanta nga perspektiva e mbrojtjes së të dhënave personale.

Në këtë kontekst ndërthuren dy të drejta themelore të mbrojtura nga kushtetuta dhe KEDNJ, të cilën Republika e Shqipërisë e ka ratifikuar në vitin 1996: e drejta për lirinë e shprehjes e garantuar në nenin 22 të Kushtetutës si dhe nenin 8 të KEDNJ, dhe dhe e drejta për respektimin e jetës

private dhe mbrojtjen e të dhënave personale, e garantuar nga neni 35 i Kushtetutës dhe neni 10 i KEDNJ. Këto të drejta nuk janë absolute dhe, në praktikë, mund të hyjnë në konflikt me njëra-tjetrën. Për rrjedhojë, çdo rast kërkon një vlerësim të kujdesshëm dhe një balancim të drejtë ndërmjet interesit publik për informim dhe të drejtës së individit për privatësi.

Një shoqëri demokratike nuk mund të funksionojë pa ndërhyrje të caktuara të ligjshme në jetën e individëve. Për këtë arsye kërkohet gjithmonë një ekuilibër ndërmjet mbrojtjes së integritetit personal dhe interesit publik.

Miratimi i Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave, i cili është tërësisht i përafuar me GDPR, ka forcuar ndjeshëm standardet për mbrojtjen e të dhënave personale në Shqipëri dhe ka sjellë një filozofi tërësisht të re lidhur me të drejtat e individit në praktikë, si dhe me mënyrën e zbatimit të detyrimeve nga kontrolluesit (ku përfshihet edhe media) duke e vendosur këtë të fundit përballë sfidave të reja.

Vlen të përmendet se, ndryshe nga ligji i mëparshëm, Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave, njeh në mënyrë të posaçme rëndësinë kushtetuese të lirisë së shprehjes duke parashikuar, në nenin 43 të tij, përjashtime nga zbatimi i dispozitave të tij për veprimtarinë e gazetarisë. Zbatimi praktik i këtyre dispozitave kërkon njohuri të thelluara si mbi legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave, ashtu edhe mbi standardet e zhvilluara nga gjykatat evropiane, si dhe elaborimin, njohjen dhe aderimin në Kode Sjelljeje për gazetarët.

Edhe pse jo rrallë legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave konsiderohet si një pengesë për ushtrimin e misionit të gazetarit, në fakt njohja e legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave personale është thelbësore për demokratizimin e të drejtave dhe ushtrimin sa më efektiv të këtij misioni

në përmbushje të asaj që përbën thelbin e tij, garantimin e interesit publik. Në rast se gazetari apo media nuk njeh dhe rrjedhimisht nuk zbaton të drejtën për privatësi dhe mbrojtje të dhënash, mbrojtja e interesit publik do të mbetet gjithmonë e mangët pasi në emër të tij do të shkelen të drejta të tjera themelore.

E drejta për mbrojtjen e të dhënave personale nuk përbën një pengesë absolute për lirinë e shprehjes. Përkundrazi, por kërkohet vendosja e një ekuilibri ndërmjet interesit publik për lirinë e shprehjes dhe nevojës për mbrojtjen e të drejtave të individit. Ky ekuilibër duhet të arrihet përmes zbatimit të parimit të proporcionalitetit, duke vlerësuar në çdo rast nëse publikimi ose përpunimi i të dhënave është i nevojshëm, i përshtatshëm dhe i justifikuar nga një interes publik legjitim.

Bazuar në sa parashtuar më sipër, ky dokument rreket t'u vijë në ndihmë profesionistëve në fushën e medias (gazetarë, redaktorë, drejtues mediatikë, etj.) të kuptojnë çelësin e bashkëjetesës dhe të arrijnë të sigurojnë balancën e nevojshme midis këtyre të drejtave dhe lirive kushtetuese, gjatë ushtrimit të profesionit të tyre.

Koncepti i Privatësisë

Privatësia është një koncept i ndeshur gjerësisht në përditshmërinë tonë, dhe rëndësia e tij merr tjetër ngjyrim kur përdoret në raport me veprimtarinë e medias. Natyrshëm lind pyetja mbi normimin ligjor që rregullon këtë koncept kaq delikat dhe nga ku e drejta e lidhur me të buron. Në këtë dokument çështja për diskutim lidhur me këtë koncept do të shtrohet në dy aspekte: së pari lidhur me rregullimin kushtetues-ligjor të tij në legjislacionin shqiptar dhe më gjerë, dhe së dyti në mbivendosjen apo identifikimin që jo rrallë bëhet midis të drejtës për privatësi dhe asaj për mbrojtjen e të dhënave personale.

Në legjislacionin e brendshëm shqiptar nuk gjejmë një rregullim të posaçëm lidhur me konceptin e privatësisë, por duke qenë se me ligjin nr. 8137 datë 31.07.1996, Shqipëria ka ratifikuar KEDNJ, të miratuar në vitin 1950 nga Këshilli i Evropës, e cila vendosi për herë të parë në nivel evropian të drejtën për privatësi dhe një përkufizim të këtij koncepti mund ta huazojmë nga neni 8 i saj, i cili përcakton:

- “1. Çdo person ka të drejtën për respektimin e jetës së tij private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës së tij.*
- 2. Nuk lejohet ndërhyrja e autoriteteve publike në ushtrimin e kësaj të drejte, përveç rasteve kur ndërhyrja është e parashikuar me ligj dhe është e domosdoshme në një shoqëri demokratike për arsye*

të sigurisë kombëtare, sigurisë publike, mirëqenies ekonomike të vendit, parandalimit të krimit, mbrojtjes së shëndetit ose moralit, apo për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të tjerëve.”

Në të njëjtën linjë, neni 7 i Kartës së të Drejtave Themelore garanton të drejtën e çdo personi për respektimin e jetës private dhe familjare, banesës dhe komunikimeve të tij.

Megjithëse formulimet e mësipërme i referohen jetës private dhe familjare, jurisprudenca e GJEDNJ dhe më pas ajo e GJED kanë interpretuar konceptin e privatësisë në mënyrë të gjerë (*sensu lato*), duke mos e kufizuar vetëm në jetën familjare apo shtëpiake. Praktika gjyqësore e GJEDNJ ka zgjeruar këtë koncept edhe në vendin e punës. Si rezultat, reputacioni profesional dhe integriteti profesional konsiderohen pjesë përbërëse e së drejtës për privatësi.

Edhe nocioni i integritetit është i vështirë të përkufizohet. Ai lidhet me të drejtën e individit për të jetuar në përputhje me bindjet dhe vlerat e tij, pa ndërhyrje të pajustificuara. Integriteti është i lidhur ngushtë me dinjitetin njerëzor. Në këtë këndvështrim informacioni mbi orientimin seksual të një personi nuk mund të bëhet shkak për cenimin e karrierës së tij profesionale. Ky do të ishte një shembull tipik i shtrirjes së të drejtës për privatësi përtej sferës familjare, duke u zgjeruar edhe në vendin e punës apo sferën profesionale.

Ky interpretim bart dy pasoja kryesore:

- Privatësia kërkon ekzistencën e një lidhjeje me jetën personale të individit. Për shembull, vetëm përmendja e emrit dhe adresës së një personi nuk përbën domosdoshmërisht ndërhyrje në privatësi. Megjithatë, nëse këto të dhëna vendosen në një kontekst të caktuar që prek jetën personale ose reputacionin e individit, ato mund të konsiderohen pjesë e privatësisë.

- Koncepti i privatësisë shtrihet edhe në jetën profesionale, marrëdhëniet e punës dhe aktivitetet publike të individit.¹

Përkufizimi i privatësisë ndryshon në varësi të kontekstit juridik, kulturor dhe shoqëror. Megjithatë, në përgjithësi ajo konsiderohet si kufiri që përcakton deri në çfarë mase shoqëria ose autoritetet publike mund të ndërhyjnë në jetën e individit.

Një nga përkufizimet më të rëndësishme është dhënë nga Asambleja Parlamentare e Këshillit të Evropës në Rezolutën nr. 428 të vitit 1970, sipas së cilës:

“E drejta për privatësi konsiston në të drejtën e individit për të jetuar jetën e tij me ndërhyrjen minimale të mundshme. Ajo përfshin jetën private, familjare dhe shtëpiake, integritetin fizik dhe moral, nderin dhe reputacionin, mbrojtjen nga paraqitja në mënyrë të rreme, moszbulimin e fakteve private ose të sikletshme, ndalimin e publikimit pa autorizim të fotografive private, mbrojtjen nga keqpërdorimi i komunikimeve private dhe mbrojtjen e informacionit të dhënë ose marrë në mënyrë konfidenciale.”

Në këtë kuptim, privatësia përfaqëson një sferë personale të mbrojtur nga ndërhyrjet dhe zbulimet e panevojshme, duke i garantuar individit kontroll mbi jetën dhe marrëdhëniet e tij personale.

Në studimin “Privatësia dhe të drejtat e njeriut: një studim krahasimor ndërkombëtar me fokus të posaçëm zhvillimet në teknologji” të kryer nga Michael James në vitin 1994 për llogari të UNESCO-s, privatësia u konsiderua si një nga të drejtat më të vështira për t’u përkufizuar, megjithëse pothuajse çdo shtet në botë e njeh atë në kushtetutën e vet.

1 [05-07_bp_accesstodocuments_en.pdf](#)

Pavarësisht këtij pohimi, nëse hedhim një vështrim krahasimor në Kushtetuten e Republikës së Shqipërisë, asaj italiane² apo asaj gjermane³, nuk konstatohet një rregullim specifik i nocionit të privatësisë.

Në mungesë të një rregullimi konkret, nocioni i privatësisë është rezultatja e një interpretimi të gërshetuar të disa dispozitave kushtetuese siç janë neni 35, që rregullon mbrojtjen e të dhënave personale, neni 36 që rregullon lirinë dhe fshehtësinë e korrespondencës si dhe çdo mjeti tjetër komunikimi, si dhe neni 37 i cili rregullon paprekshmërinë e banesës, koncept ky i lidhur ngushtë me të drejtën e një jete private.

Po ashtu, si për të mbështetur idenë e rëndësisë që paraqet e drejta për privatësi e individit, një rregullim lidhur me të e gjejmë edhe në dimensionin penal të legjislacionit, ku Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë në nenet 121 – 123 përmban rregullime specifike lidhur me vepra penale që synojnë shkeljen e jetës private, përhapjen e sekreteve vetjake apo shkeljen e lirisë së korrespondencës. Ky është një mesazh lidhur me rëndësinë që kjo e drejtë bart, edhe pse jo e rregulluar në mënyrë specifike në dimensionin civil të legjislacionit të vendit.

Ky interpretim shkon në të njëjtën linjë edhe me përkufizimin që Asambleja Parlamentare e Këshillit të Evropës në Rezolutën nr. 428 të vitit 1970, i ka bërë nocionit të privatësisë, të cituar më lart, ku bërthama e këtij nocioni mbështillet rreth *jetës private, familjare dhe*

2 Nenet 14 dhe 15 të Kushtetutës së Republikës së Italisë, <https://www.senato.it/istituzione/la-costituzione/parte-i/tito-lo-i/articolo-14>

3 Nenet 10 dhe 13 të Ligjit Themelor të Republikës Federale Gjermane, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html

shtëpiake, integritetit fizik dhe moral, nderit dhe reputacionit, mbrojtjet nga paraqitja në mënyrë të rreme, moszbulimit të fakteve private ose të sikletshme, ndalimit të publikimit pa autorizim të fotografive private, mbrojtjes nga keqpërdorimi i komunikimeve private dhe mbrojtjen e informacionit të dhënë ose marrë në mënyrë konfidenciale.”

Në këtë kontekst mund të arrihet në përfundimin se privatësia shkon përtej vetëm mbrojtjes nga publiciteti; ajo gjithashtu përfshin, deri në një masë të caktuar, të drejtën për të krijuar dhe zhvilluar marrëdhënie me të tjerët, veçanërisht ato të natyrës emocionale, që kontribuojnë në zhvillimin dhe përmbushjen e personalitetit të individit⁴. Privatësia shprehet dhe garantohet edhe nëpërmjet lirisë dhe fshehtësisë së korrespondencës (neni 36 i Kushtetutës), duke qenë se publikimi i letërkëmbimit privat do të ekspozonte fakte nga jeta private e individit duke e vendosur atë në pozitë jo komode dhe duke shkaktuar keqpërdorim të komunikimeve të tij private (në përputhje me kriteret e përcaktuara në Rezolutën e Asamblesë Parlamentare të përmendur më sipër).

Gjithashtu, mbrojtja e jetës private lidhet ngushtë me paprekshmërinë e banesës, e drejtë e garantuar nga neni 37 i Kushtetutës. Pavarësisht se dispozita i referohet mbrojtjes nga kontrolli i autoriteteve publike, koncepti zbatohet njëloj për çdo formë tjetër ndërhyrje në sferën private që mbështjell në vetvete koncepti i banesës, si një element i lidhur ngushtë me atë mundësinë e individit për të shprehur veten në mënyrën më të lirë të mundshme. Nëse i referohemi privatësisë në dimensionin mediatik, këtu natyrshëm vjen në mend si shembull rasti i fotografimit të një personi në ambjentet e tij private dhe shpërndarja e këtyre pamjeve në cenim të privatësisë së këtij personi.

4 Çështja Niemietz kundër Gjermanisë (1992)

Një kontribut shumë të rëndësishëm në përkufizimin e nocionit të privatësisë ka dhënë jurispridenca e GJEDNJ dhe GJED. Një nga vendimet më të rëndësishme në këtë drejtim është **çështja Niemietz kundër Gjermanisë (1992)** e GEJDNJ. Në këtë vendim, Gjykata theksoi se: “Respektimi i jetës private përfshin, në një masë të caktuar, edhe të drejtën për të krijuar dhe zhvilluar marrëdhënie me njerëz të tjerë. Pikërisht gjatë jetës profesionale shumica e njerëzve krijojnë marrëdhëniet më të rëndësishme me botën e jashtme.”

Ky parim u riafirmua në çështjen **Amann kundër Zvicrës (2000)**, ku Gjykata deklaroi se nocioni i “jetës private” nuk duhet të interpretohet në mënyrë kufizuese dhe se ai përfshin edhe aktivitetet profesionale ose të biznesit. Më tej, në çështjen **Österreichischer Rundfunk dhe të tjerët kundër Austrisë**, edhe GJED konfirmoi se, për aq kohë sa një situatë rregullohet nga e drejta e BE, koncepti i jetës private duhet të interpretohet gjerësisht dhe në përputhje me standardet e KEDNJ. Kjo jurisprudencë ka ndikuar drejtpërdrejt në zhvillimin e legjislacionit evropian për mbrojtjen e të dhënave personale.

Privatësia dhe Mbrojtja e të Dhënave Personale në të Drejtën Evropiane

Mbrojtja e jetës private është garantuar në nivel evropian që prej vitit 1950, me miratimin nga Këshilli i Evropës të KEDNJ. Kjo e drejtë garantohet nga neni 8, i cili përcakton:

- “1. Çdo person ka të drejtën për respektimin e jetës së tij private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës së tij.*
- 2. Nuk lejohet ndërhyrja e autoriteteve publike në ushtrimin e kësaj të drejte, përveç rasteve kur ndërhyrja është e parashikuar me ligj dhe është e domosdoshme në një shoqëri demokratike për arsye të sigurisë kombëtare, sigurisë publike, mirëqenies ekonomike të vendit, parandalimit të krimit, mbrojtjes së shëndetit ose moralit, apo për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.”*

Me zhvillimin e teknologjisë dhe rritjen e përdorimit të sistemeve elektronike për përpunimin e informacionit, u bë i domosdoshëm zgjerimi dhe përshtatja e kuadrit ligjor ekzistues. Për këtë arsye u miratuan instrumente të reja juridike, ndër të cilat një vend të rëndësishëm zë **Konventa nr. 108** e vitit 1981, për mbrojtjen e individëve në lidhje me përpunimin automatik të të dhënave personale.

Në nivel Bashkimi Evropian, mbrojtja e të dhënave personale mbështetet në tre instrumente kryesore ligjore:

- GDPR.
- Rregullorja (KE) nr. 45/2001, datë 18 dhjetor 2000, që rregullon përpunimin e të dhënave personale nga institucionet dhe organet e Komunitetit Evropian.
- Direktiva 2002/58/KE, datë 12 korrik 2002, mbi përpunimin e të dhënave personale dhe mbrojtjen e privatësisë në sektorin e komunikimeve elektronike.

Është e rëndësishme të kuptohet se konceptet “**privatësi**” dhe “**mbrojtje e të dhënave personale**” nuk janë sinonime. Ato janë dy nocione të ndryshme, që herë bashkohen, herë devijojnë nga njëra tjetra si shinat e hekurudhës për të ndjekur destinacione të ndryshme.

Mbrojtja e privatësisë përbën një të drejtë themelore të njeriut, e garantuar kryesisht nga neni 8 i KEDNJ dhe më pas nga neni 7 i Kartës e të Drejtave Themelore. Ndërkohë, mbrojtja e të dhënave personale përfshin një grup rregullash dhe parimesh që synojnë mbrojtjen e individit gjatë përpunimit të të dhënave që lidhen me të.

E parë në këndvështrime të ndryshme mbrojtja e të dhënave mund të duket koncept më i ngushtë se privatësia, pasi privatësia përfshin edhe elementë që nuk lidhen domosdoshmërisht me të dhënat personale, të tilla si paprekshmëria e banesës, liria e votës etj. Nga ana tjetër, e parë në një këndvështrim tjetër, ajo është më e gjerë, sepse mbrojtja e të dhënave nuk synon vetëm ruajtjen e privatësisë, por edhe garantimin e të drejtave të tjera themelore, siç është e drejta për të mos u diskriminuar, e drejta për të lëvizur lirisht dhe për të zgjedhur vendbanimin, e drejta për ruajtjen e integritetit fizik dhe mendor, e drejta për jetën etj. Ky fakt theksohet në qëndrimin e European Data Protection Supervisor paraqitur në çështjen C-28/08 P - Commission v Bavarian Lager.

Sipas qëndrimit të European Data Protection Supervisor: “Mbrotjtja e të dhënave si koncept është shumë më i gjerë se privatësia. Fakti që një veprim i caktuar mund të mos prekë apo cenojë privatësinë, nuk nënkupton që legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave nuk gjen zbatim. Mbrotjtja e të dhënave si koncept përfshin një tërësi rregullash dhe parimesh të cilat zbatohen në çdo rast kur të dhënat personale përpunohen, pavarësisht faktit nëse ky përpunim cenon apo jo privatësinë. Ky qëndrim ilustron më së miri nga GJEDNJ në dy çështje të rëndësishme. Në çështjen Österreichischer Rundfunk (par. 64), GJEDNJ përcaktoi se informacioni që ka të bëjë me të ardhurat, i kombinuar me emrin e përfituesit, përbëjnë të dhëna personale dhe në çështjen Lindqvist (par 24) GJED përcaktoi se publikimi i emrit dhe numrit të telefonit në një website i nënshtrohet legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave personale dhe nuk mund të konsiderohet si përpunim për qëllime familjare. Të dyja rastet ilustronjë më së miri objektin më të gjerë të mbrojtjes së të dhënave.

Sipas praktikës së GJEDNJ, përpunimi i të dhënave personale, marrim rastin e vëzhgimit të fshehtë ose përpunimit të të dhënave sensitive, edhe pse mund të jetë i bazuar në ligj, prek gjithsesi privatësinë e individit.

Në rastin e një personi me HIV AIDS i cili bëhet viktimë e një aksidenti dhe dergjet i shtrirë në rrugë në pritje të ndihmës së shpejtë, fakti që ai është bartës i HIV AIDS është një fakt që duhet të jetë në vëmendjen e stafit të ndihmës së shpejtë dhe kjo përbën përpunim të dhënash sensitive dhe pavarësisht ligjshmërisë së përpunimit, prek sërish privatësinë e tij.

Bazuar në protokollat e ndihmës së shpejtë, kjo formë përpunimi është e ligjshme pasi stafi mjekësor ka të drejtën të njihet me një informacion të tillë me qëllim garantimin e ndihmës në mënyrë sa më të mirë dhe të drejtë dhe me qëllim mbrojtjen e shëndetit të tyre, duke marrë masat e

përshtatshme mbrojtëse në këtë drejtim. Megjithatë, marrja dijeni për këtë fakt nga stafi, mund ta ekspozojë individin e aksidentuar ndaj diskriminimit sepse dikush mund të mos pranojë ta asistojë atë, për shkak të frikës nga transmetimi i virusit.

Pra, edhe ajo që mund të jetë përpunim i ligjshëm i të dhënave personale, mund të përbëjë cenim të privatësisë së tij. Nga ana tjetër përpunimi i të dhënave sensitive, edhe pse i ligjshëm, mund të shpjerë në situata diskriminimi të individit të dhënat e të cilit janë përpunuar.

Mund të konsiderojmë gjithashtu rastin e publikimit të deklaratave të pasurisë së zyrtarëve që bartin këtë detyrim sipas legjislacionit në fuqi. Detyrimi për dorëzimin e deklaratës është një detyrim që buron nga legjislacioni përkatës për deklarimin e pasurisë dhe interesave private të zyrtarëve publikë, sikundër edhe e drejta e kujtdo për t'u njohur me këto deklarata. Në këtë këndvështrim përpunimi i të dhënave është i drejtë dhe i ligjshëm përsa kohë kryhet në kontekstin dhe mënyrat e përcaktuara nga ligji.

Megjithatë mënyra e publikimit të të dhënave që pasqyrohen në to, ndan vijën e hollë midis garantimit të transparencës dhe llogaridhënies së administratës publike nga njëra anë, dhe të drejtës për një jetë private apo integritetin fizik e mendor të personave të lidhur me zyrtarin në fjalë, nga ana tjetër. Kjo për shkak se deklaratat përmbajnë informacion edhe lidhur me adresën e vendbanimit të zyrtarit, emrat e fëmijëve të tij (në rastin kur ka të tillë), të dhëna mbi pasuritë e luajtshme siç mund të jetë lloji dhe targa e automjetit të tij.

Publikimi dhe/ose përhapja tek të tretët (pra persona të ndryshëm nga punonjësit e institucionit kompetent për mbledhjen dhe administratimin e deklaratave të pasurisë) të këtij informacioni mund të cenojë integritetin fizik të personave të lidhur (si për shembull fëmijët e zyrtarit) duke

qenë se adresa e vendbanimit, e kombinuar me deklarin e sasisë së cash-it në banesë, apo targa e makinës e ekspozon atë ndaj qëllimeve të mundshme dashakeqe.

Gjithashtu, sipas **Opinionit nr. 5/2001 të Grupit të Punës për Mbrojtjen e të Dhënave sipas Nenit 29 (Article 29 Data Protection Working Party)**, një e dhënë personale nuk e humbet karakterin e saj vetëm për faktin se përfshihet në një dokument zyrtar. I njëjti opinion thekson se legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave personale, ndërsa rregullon mënyrën e përpunimit të tyre, parashikon edhe raste kur këto të dhëna mund të bëhen publike në përputhje me ligjin.

Mbrojtja e të Dhënave Personale si e Drejtë Themelore

E drejta për mbrojtjen e të dhënave personale u njoh si një e drejtë autonome për herë të parë në Konventën nr. 108, të miratuar në vitin 1981.

Më vonë, kjo e drejtë u përfshi edhe në nenin 8 të Kartës së të Drejtave të Njeriut, i cili përcakton se:

- “1. Çdo person ka të drejtën për mbrojtjen e të dhënave personale që lidhen me të.*
- 2. Të dhënat personale duhet të përpunohen në mënyrë të drejtë, për qëllime të përcaktuara dhe mbi bazën e pëlqimit të personit ose të një baze tjetër ligjore të parashikuar me ligj.*
- 3. Çdo person ka të drejtën të ketë akses në të dhënat që janë mbledhur për të dhe të kërkojë korrigjimin e tyre.*
- 4. Zbatimi i këtyre rregullave mbikëqyret nga një autoritet i pavarur.”*

Ky nen shënon një zhvillim të rëndësishëm në të drejtën evropiane, pasi mbrojtja e të dhënave personale nuk konsiderohet më vetëm si një aspekt i privatësisë, por si një e drejtë themelore më vete.

Gjatë viteve 1960 dhe 1970, zhvillimi i teknologjisë së informacionit dhe komunikimit krijoi mundësi të reja për grumbullimin, ruajtjen dhe analizimin e sasive të mëdha

të informacionit mbi individët, për shkak të mundësisë gjithnjë në rritje për mbikëqyrje në të dy sektorët, si publik edhe atë privat.

Më tej, legjislacioni ekzistues i projektuar për të garantuar privatësinë e individit, nuk konsiderohej më i përshtatshëm. Termi “jetë private” në Konventën Evropiane të të Drejtave të Njeriut paraqiste një sërë kufizimesh në raport me zhvillimet e reja. Qëllimi paraqitej i paqartë dhe theksi qëndronte mbi mbrojtjen nga ndërhyrjet e autoriteteve publike, duke lënë në vakum ligjor ndërhyrjet nga subjektet private.

Kjo solli disa shqetësime serioze:

- Mundësinë e shtimit të mbikëqyrjes nga autoritetet publike;
- rritjen e përpunimit të të dhënave nga subjektet private për shkak të vakumit ligjor;
- përdorimin e teknologjisë për krijimin e databazave të mëdha;
- pamjaftueshmërinë e legjislacionit ekzistues për privatësinë.

Për këtë arsye, Këshilli i Evropës miratoi **Konventën** 108, qëllimi i së cilës ishte harmonizimi i legjislacionit të shteteve evropiane dhe krijimi i një pragu minimal të përbashkët mbrojtjeje për të dhënat personale. Megjithatë, Konventa nuk u jepte drejtpërdrejt të drejta qytetarëve, por u drejtohej shteteve, duke i detyruar ato të miratonin legjislacion të posaçëm në këtë fushë.

Me ndërgjegjësimin gjithmonë në rritje lidhur me rëndësinë e mbrojtjes së informacionit personal, Bashkimi Evropian miratoi Direktivën 95/46/EC. Megjithatë, referuar natyrës së tij, ky instrument kërkonte një përshtatje të mëtejshme në juridiksionet e brendshme të vendeve anëtare, duke lënë vend për rregullime të ndryshme mes tyre.

Rrjedhimisht, pikërisht për të garantuar një rregullim uniform në të gjitha vendet anëtare, me qëllim shmangien e fenomenit të ashtuquajtur forum shopping (sipas të cilit subjektet që operojnë me të dhëna zgjedhin për të vendosur selinë e tyre qendrore juridiksionin më të përshtatshëm nga pikëpamja e kërkesave ligjore, detyrimeve dhe sanksioneve,), por edhe si një përgjigje ndaj zhvillimit të mëtejshëm teknologjik, shtetet evropiane, në vitin 2016 miratuan GDPR me qëllim që të ofronin një rregullim të unifikuar në të gjitha shtetet e Bashkimit dhe të adresoheshin nevojat që zhvillimi teknologjik kishte paraqitur me qëllim garantimin e të drejtave dhe lirive themelore të individit.

Raporti ndërmjet Privatësisë dhe Mbrojtjes së të Dhënave Personale

Një nga kontributet më të rëndësishme të Konventës 108 ishte përcaktimi se mbrojtja e të dhënave personale nuk synon vetëm mbrojtjen e privatësisë. Ajo konsiderohet një gur themeli në murin e mbrojtjes së të dhënave. Neni 1 i Konventës përcakton se qëllimi i saj është të garantojë respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të individit, veçanërisht të drejtës për privatësi, gjatë përpunimit automatik të të dhënave personale. Kjo do të thotë se privatësia është vetëm një nga interesat që mbrohen.

Raporti shpjegues i Konventës thekson se përpunimi i pakufizuar i informacionit mund të cenojë edhe të drejta të tjera themelore, si:

- ndalimi i diskriminimit;
- e drejta për një proces të rregullt ligjor;
- e drejta për punësim;
- mbrojtja e konsumatorit;
- e drejta për kredi dhe trajtim të barabartë.

Për këtë arsye, mbrojtja e të dhënave personale ka një fushë më të gjerë sesa mbrojtja e jetës private.

Konventa lejon gjithashtu që shtetet ta zgjerojnë mbrojtjen edhe ndaj të dhënave që lidhen me persona juridikë, shoqata, fondacione dhe organizata të tjera të përbëra nga individë.

Referuar, komentit të Giusella Finocchiaro lidhur me nenin 1 të GDPR,⁵ e drejta për mbrojtjen e të dhënave personale, është një e drejtë e cila ka lindur si evoluim i të drejtës për privatësi. Sipas doktrinë së autores, mbrojtja që synon të ofrohet nëpërmjet Rregullores (dhe më herët nëpërmjet Direktivës) nuk kanë më në fokus vetëm një të drejtë negative siç është e drejta për privatësi: [e drejta për të mos ... ndërhyrë autoritetet publike apo subjektet private në privatësi, e drejta për të mos cenuar paprekshmërinë e banesës, e drejta për të mos kufizuar fshehtësinë e korrespondencës... etj].

Po ashtu nëse i referohemi titullit të GDPR ("mbi mbrojtjen e individëve lidhur me përpunimin e të dhënave të tyre personale dhe **lëvizjen e lirë të këtyre të dhënave**, si dhe shfuqizimin e Direktivës 95/46/EC"), evidentohet lehtë se e dhëna personale ka marrë tiparet e një sendi në qarkullim civil me një vlerë të caktuar. Pra e drejta për mbrojtjen e të dhënave merr një tipar ekonomik dhe kjo del në pah edhe nga të drejtat që janë shtuar në Rregullore, siç është për shëmbull e drejta për transferueshmërinë e të dhënave, e cila thekson natyrën konkurrenciale që bart kjo e drejtë (pra në thelb është e drejta e një konsumatori për të ndryshuar ofrues shërbimi pa humbur të dhënat e tij).

Mbrojtja e të dhënave paraqitet në fakt si një e drejtë pozitive, e cila synon rregullimin e mënyrës se si mund të përdoren të dhënat e individëve dhe iu garanton vetë atyre instrumentet e nevojshëm për të disponuar mbi këtë të drejtë, duke u distancuar në këtë mënyrë vetëm nga e drejta negative për të mos pësuar ndërhyrje të pajustificuara në jetën private.

5 Publikuar në Kodin e Privatësisë dhe Mbrojtjes së të Dhënave, si pjesë e zinxhirit me publikime Fonti di Diritto Italiano, Milano 2021, dhe riprodhuar në Revistën në . 5 të Shkollës së Magjistraturës, Roma 2021

Megjithëse e drejta për privatësi dhe e drejta për mbrojtjen e të dhënave personale njihen si dy të drejta themelore të veçanta, ato janë të lidhura ngushtë dhe në shumë raste mbivendosen për shkak të qëllimit që synojnë të përmbushin, dhe që është garantimi i të drejtave themelore të shtetasve.

Një nga vendimet më domethënëse në këtë drejtim është **Rotaru kundër Rumanisë**, ku Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka deklaruar se edhe informacioni publik mund të jetë pjesë e jetës private nëse mblidhet në mënyrë sistematike dhe ruhet në dosje nga autoritetet publike. Ky parim tregon se karakteri publik i informacionit nuk përjashton automatikisht mbrojtjen e tij sipas së drejtës për privatësi.

Megjithatë, ekzistojnë raste kur përpunimi i të dhënave personale nuk ka lidhje të drejtpërdrejtë me privatësinë. Një shembull tipik është regjistrimi elektronik i hyrjes së një nëpunësi në ambientet e institucionit ku ai punon. Në këtë rast:

- përpunohen të dhëna personale;
- respektohen rregullat për mbrojtjen e të dhënave;
- por nuk preket domosdoshmërisht jeta private e individit.

Ky shembull tregon se mbrojtja e të dhënave personale ka një fushë veprimi më të gjerë sesa vetë e drejta për privatësi.

Po ashtu një nga vendimet më të rëndësishme në këtë fushë, i njohur si çështja Österreichischer Rundfunk, lidhet me një ligj austriak që detyronte institucionet publike t'i transmetonin Gjykatës së Auditimit⁶ informacion mbi pagat e punonjësve të sektorit publik, me qëllim publikimin e tyre.

⁶ Një autoritet i ngjashëm me Kontrollin e Lartë të Shtetit në Shqipëri. Në Itali ajo quhet Corte dei Conti.

Në këtë rast, GJED:

- përcaktoi kriteret që duhet të përdoren gjatë vlerësimit të kufizimeve të së drejtës për një jetë private sipas nenit 8 të KEDNJ-së;
- konfirmoi se Direktiva 95/46/EC⁷ ka një fushë zbatimi shumë të gjerë;
- theksoi se mbrojtja e ofruar nga direktiva zbatohet ndaj çdo përpunimi të të dhënave personale, edhe kur nuk ekziston një lidhje e drejtpërdrejtë me jetën private.

Ky interpretim forcon idenë se mbrojtja e të dhënave personale është një e drejtë autonome, me objektiva që shkojnë përtej mbrojtjes së privatësisë.

Në përfundim mund të thuhet se mbrojtja e privatësisë dhe e të dhënave personale përbën një nga shtyllat themelore të sistemit evropian të të drejtave të njeriut. Megjithëse këto dy koncepte janë të lidhura ngushtë, analiza e kuadrit juridik dhe e jurisprudencës evropiane tregon se ato nuk janë identike. E drejta për privatësi synon mbrojtjen e jetës private dhe familjare të individit nga ndërhyrjet e pajustificuara, ndërsa e drejta për mbrojtjen e të dhënave personale përbën një të drejtë autonome që rregullon mënyrën e mbledhjes, përpunimit, ruajtjes dhe shpërndarjes së të dhënave personale.

Zhvillimi i teknologjisë së informacionit dhe komunikimit ka rritur ndjeshëm mundësitë për përpunimin e të dhënave personale, duke sjellë përfitime të konsiderueshme për administratën publike, ekonominë dhe shoqërinë, por njëkohësisht edhe rreziqe të reja për të drejtat dhe liritë themelore të individëve. Për këtë arsye, Bashkimi Evropian

7 Në atë kohë në fuqi.

dhe Këshilli i Evropës kanë zhvilluar një kuadër ligjor gjithëpërfshirës, i cili ka evoluar nga mbrojtja tradicionale e privatësisë drejt një sistemi të posaçëm të mbrojtjes së të dhënave personale.

Analiza e instrumenteve juridike evropiane, duke filluar nga Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe Konventa nr. 108 e Këshillit të Evropës, e deri te Rregullorja 679/2016, dëshmon se qëllimi i legjislacionit evropian nuk është vetëm mbrojtja e jetës private, por edhe garantimi i një niveli të lartë sigurie juridike në përpunimin e të dhënave personale, duke respektuar parimet e ligjshmërisë, proporcionalitetit, transparencës dhe përgjegjshmërisë.

Një rol vendimtar në zhvillimin e këtyre standardeve ka luajtur jurisprudenca e GJEDNJ dhe e GJED. Vendime si **Niemietz**, **Amann**, **Rotaru** dhe **Österreichischer Rundfunk** kanë zgjeruar interpretimin e konceptit të privatësisë dhe kanë konfirmuar se mbrojtja e të dhënave personale shtrihet edhe në situata që nuk lidhen drejtpërdrejt me jetën private të individit. Këto vendime kanë forcuar parimin se edhe informacioni publik mund të gëzojë mbrojtje kur përpunohet në mënyrë sistematike dhe mund të ndikojë në të drejtat dhe liritë themelore të personit.

Sa më sipër, mund të thuhet se mbrojtja e privatësisë dhe e të dhënave personale përbën një element thelbësor të shtetit të së drejtës dhe të demokracisë evropiane. Evolucioni i legjislacionit dhe i praktikës gjyqësore tregon një përpjekje të vazhdueshme për të balancuar zhvillimin teknologjik, transparencën administrative dhe mbrojtjen e të drejtave themelore të individit. Ky ekuilibër mbetet një nga sfidat më të rëndësishme të së drejtës evropiane bashkëkohore dhe do të vazhdojë të ketë një rol qendror në zhvillimin e politikave dhe legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave personale.

Në aktet regullatore⁸ dhe literaturën vendase dhe jo vetëm⁹, vërehet një dualizim në përdorimin e termave privatësi dhe mbrojtje të dhënash, duke mos bërë një ndarje të qartë të tyre.

Për këtë arsye në vijim të këtij studimi analitik, ne do të marrim për referencë legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave (ku ndeshen jo pak referenca tek termi “privatësi”), por fokusi do të qëndrojë tek mbrojtja e të dhënave, si i vetmi term i cili ofron siguri juridike, duke qenë i rregulluar në Kushtetutë, ligjin e posaçëm dhe akte nënligjore të miratuara nga Komisioneri.

8 Udhëzimi nr. 7.

9 [data-protection-and-journalism-code-202307\(1\).pdf](https://data-protection-and-journalism-code-202307(1).pdf); <https://datavis.europeandatajournalism.eu/obct/data-protection-handbook/the-journalistic-exemption-in-the-gdpr.html>

Mbrojtja e të dhënave personale në Shqipëri

Në ndryshim nga Kushtetutat e vendeve të tjera evropiane që pamë më sipër, Kushtetuta e RSH përmban një rregullim të qartë lidhur me mbrojtjen e të dhënave, neni 35 i të cilës përcakton se:

- “1. Askush nuk mund të detyrohet, përveçse kur e kërkon ligji, të bëjë publike të dhëna që lidhen me personin e tij.*
- 2. Mbledhja, përdorimi dhe bërja publike e të dhënave rreth personit bëhet me pëlqimin e tij, me përjashtim të rasteve të parqashikuara me ligj.*
- 3. Kushdo ka të drejtë të njihet me të dhënat e mbledhura rreth tij, me përjashtim të rasteve të parashikuara me ligj.*
- 4. Kushdo ka të drejtë të kërkojë ndreqjen ose fshirjen e të dhënave të pavërteta ose të paplota ose të mbledhura në kundërshtim me ligjin.”*

Siç mund të konstatohet lehtësisht, dispozita kushtetuese bart dhe përcjell rregullimin që ofron neni 8 i Kartës së të Drejtave Themelore të cituar më sipër.

Pikat 2, 3 dhe 4 të dispozitës kushtetuese zbërthehen në ligjin nr. 124/2024 “Për mbrojtjen e të dhënave personale”, si dhe aktet nënligjore të miratuara nga Komisioneri, i cili është autoriteti kompetent që mbikëqyr përputhshmërinë e kontrolluesve dhe/ose përpunuesve të të dhënave me legjislacionin në fuqi.

Ky ligj është miratuar në dhjetor të vitit 2024 në seancën e fundit të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë për atë vit kalendarik, si detyrim për Shqipërinë në kuadër të procesit të integritetit në BE, pjesë e piketave të ndërmjetme të Kapitullit 23 “Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore”.

Ligji është tërësisht i përafruar me GDPR dhe Direktivën e Policisë dhe ka shfuqizuar kuadrin ligjor të mëparshëm, ligjin nr. 9887 datë 10.03.2008 “Për mbrojtjen e të dhënave personale” i ndryshuar, i cili ishte tërësisht i përafruar me Direktivën 95/46/EC.

Nëse hedhim një vështrim krahasues midis dy akteve ligjore, vërehet se sa i takon parimeve dhe kriterëve të përpunimit të të dhënave personale, ato kanë mbetur të paprekura, me përjashtim të faktit që parimet e përpunimit të të dhënave janë shtuar, duke futur parimin e përgjegjshmërisë si dhe atë të integritetit, konfidencialitetit dhe besueshmërisë së të dhënave.

Një tjetër risi që vlen të përmendet lidhur me Ligjin për Mbrojtjen e të Dhënave, është ekstraterritorialiteti i zbatueshmërisë së tij. Në bazë të këtij parimi ky ligj zbatohet për kontrolluesit/përpunuesit (subjekte juridike/persona fizikë/individë që përpunojnë të dhëna për qëllime profesionale) që ndodhen në Republikën e Shqipërisë pavarësisht nëse përpunimi kryhet ose jo në vendin tonë si dhe, për kontrollues/përpunues që ndodhen jashtë Republikës së Shqipërisë, por veprimtaritë e tyre të përpunimit kanë të bëjnë me:

- ofrimin e mallrave ose shërbimeve për subjektin e të dhënave (qytetarin) të vendosur në Shqipëri; ose
- monitorimin e sjelljes të subjekteve të të dhënave të vendosur në Shqipëri.

Duhet theksuar se Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave garanton të drejtën për mbrojtje të dhënash/privatësi të qytetarëve të Shqipërisë, si dhe të atyre që nuk janë qytetarë të Shqipërisë, por që janë të vendosur/banojnë në vendin tonë. Me fjalë të tjera, nëse një kontrollues, i themeluar/vendosur jashtë Shqipërisë, monitoron (p.sh., ndërvepron me ose përpunon të dhënat personale në mënyrë të njëanshme) sjelljet e një subjekti të dhënash që ndodhet/banon në Shqipëri, ky kontrollues duhet të veprojë në përputhje me rregullat e Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave (*parimi i ekstrashterritorialitetit*).

Pikat 3 dhe 23 të nenit 5 të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave përcaktojnë se të dhënat personale përfshijnë çdo informacion në lidhje me një individ, të identifikuar ose të identifikueshëm, duke pasur në konsideratë që një person është i identifikueshëm nëse mund të arrihet në identifikimin e tij, duke iu referuar drejtpërdrejt ose tërthorazi një apo disa faktorëve identifikues të veçantë, si: emri, numri i identifikimit, të dhënat për vendndodhjen, një identifikues në internet, ose një apo më shumë faktorëve specifikë, lidhur me identitetin e tij fizik, fiziologjik, identitetin gjenetik, mendor, ekonomik, kulturor ose shoqëror. Për shembull, të dhëna personale janë, pa kufizim, emri, mbiemri, adresa, imazhi/fotografia/sekuenca filmike, mosha, shenjat e gishtërinjve, zëri, numri i telefonit, emaili, jetëshkrimi (CV), protokoll i internetit (IP), ose llogaria në media sociale, etj., që i përkasin një subjekti të dhënash/individit.

Ligji i ri për Mbrojtjen e të Dhënave përcakton si të dhëna sensitive të dhënat biometrike dhe ato gjenetike, si dhe kategorizon si të dhëna personale edhe të dhëna personale edhe identifikuesin në internet apo të dhëna mbi vendndodhjen gjeografike të individit. Këto kategori të reja të dhënash personale theksojnë në fakt faktorin teknologjik

që diktoi nevojën e reformës në këtë fushë në kuadrin evropian, ku nuk mund të mbetej pas edhe Shqipëria.

Të ndërgjegjshëm që Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave paraqet një shkallë të lartë vështirësie për nga teknikiteti i dispozitave si dhe terminologjia e përdorur, në këtë material do të përpiqemi që shpjegojmë ato terma të përdorur gjerësisht me fjalë sa më të thjeshta.

Çfarë nënkupton termi përpunim i të dhënave personale?

Pika 16 e nenit 5 të Ligjit, përcakton se përpunimi përfshin, por nuk kufizohet në, mbledhjen, regjistrimin, organizimin, ruajtjen, përshtatjen ose ndryshimin, transmetimin, zbulimin, fshirjen ose shkatërrimin, etj., e të dhënave personale. Secili prej këtyre veprimeve përbën në vetvete një përpunim të dhënash personale.

Kush përpunon të dhëna personale?

Përpunimi i të dhënave personale kryhet nga kontrolluesi dhe/ose përpunuesi i të dhënave.

Çfarë nënkupton termi kontrollues të dhënash?

Kontrollues i të dhënave është personi fizik (individ ose person fizik tregtar) ose juridik që përcakton qëllimet dhe mënyrat e përpunimit të të dhënave personale, në përputhje me legjislacionin në fuqi dhe me dispozitat ligjore përkatëse. Shoqëritë/organizatat mediatike ose gazetarët e pavarur (*freelancers*) mund të konsiderohen si kontrollues të dhënash.

Sa i takon fushës së zbatimit lëndor, ligji nuk zbatohet në rastet e përpunimit të të dhënave personale nga persona fizikë për qëllime personale ose familjare. Në këtë kuptim, çdo përpunim që shkon përtej kësaj fushe, do të konsiderohet përpunim në kuptim të ligjit dhe do t'i nënshtrohet dispozitave të tij.

Çfarë nënkupton termi përpunues të dhënash?

Përpunues të dhënash është çdo person fizik ose juridik që përpunon të dhënat personale në emër dhe për llogari të kontrolluesit. Gazetarët e punësuar mund të konsiderohen si përpunues të dhënash, që veprojnë në përputhje me udhëzimet e kontrolluesit (organizatës mediatike), që i ka punësuar ata.

Parimet

Me qëllim respektimin e legjislacionit të zbatueshëm për mbrojtjen e të dhënave, një kontrollues/përpunues duhet të veprojë në përputhje me parimet e përcaktuara në nenin 6 të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave.

“Parimi i Përpunimit të ligjshëm, të drejtë dhe transparent”

Përpunimi i ligjshëm, i drejtë dhe transparent i të dhënave, nënkupton se përpunimi kryhet në mënyrë të ligjshme, të drejtë e transparente kundrejt subjektit të të dhënave, duke respektuar dhe garantuar të drejtat dhe liritë themelore të njeriut dhe, në veçanti, të drejtën e ruajtjes së jetës private (*Parimi i ligjshmërisë, drejtësisë dhe transparencës*). Kriteri përfshin tri elementë në vetvete, secili prej tyre me një peshë specifike, sidomos duke pasur parasysh edhe veçorinë që paraqet fusha e gazetarisë.

Sa i takon ligjshmërisë, pjesa më e madhe e informacionit që mbledh një gazetar në kuadër të ushtrimit të profesionit, konsiston në informacion me karakter personal. Për rrjedhojë, procesi i mbledhjes së informacionit përfshin, në shumicën e rasteve, përpunimin e të dhënave personale dhe, si i tillë, duhet të respektojë parimet e përcaktuara nga Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave. Kjo nënkupton se çdo përpunim i të dhënave duhet të mbështetet në një bazë ligjore të vlefshme dhe se gazetari ose organizata mediatike duhet të jetë në gjendje të justifikojë qëllimin dhe arsyet për të cilat këto të dhëna mblidhen dhe përpunohen.

Një kriter i tillë mund të jetë pëlqimi i subjektit të të dhënave, interesi publik, interesi legjitim, etj. (shih germat (a) deri (dh) më poshtë). Në këtë kontekst, një vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet kriterit ligjor të përpunimit të të dhënave sensitive, penale, si dhe të dhënave të personave vulnerabël apo fëmijëve; ato gëzojnë mbrojtje të veçantë nga legjislacioni në fuqi.

Nga ana tjetër, përpunimi i drejtë i të dhënave personale nënkupton marrjen në konsideratë të pritshmërive për privatësi të subjekteve të të dhënave ndërsa mbledhen/përpunohen të dhënat e tyre, pa i çorientuar ata për këtë qëllim, ose duke mbledhur/përpunuar të dhëna personale në një mënyrë që të mos shkaktojë pasoja të pajustificueshme për subjektin e të dhënave/individin.

Në praktikën gazetareske, gazetarët shpesh mund të mbledhin informacion pa dijeninë ose pa pëlqimin e subjektit të të dhënave, veçanërisht kur raportimi lidhet me çështje me interes të rëndësishëm publik.¹⁰ Ky standard pasqyron parimin e proporcionalitetit, sipas të cilit çdo kufizim i të drejtave të subjektit të të dhënave duhet të jetë i domosdoshëm, proporcional dhe i justifikuar nga interesi publik që synon të mbrojë veprimtaria mediatike. Në këtë mënyrë, edhe përjashtimet e lejuara për gazetarinë duhet të respektojnë detyrimin për të respektuar standardet etike dhe juridike të përpunimit të të dhënave personale.

10 Megjithatë, sipas praktikës së Komisionerit britanik të informimit dhe mbrojtjes së të dhënave, një praktikë e tillë nuk duhet të shoqërohet me mashtrim ndaj individëve në lidhje me identitetin ose qëllimet e gazetarit. Me fjalë të tjera, edhe kur mbledhja e informacionit pa dijeninë e subjektit është e justifikueshme, nuk konsiderohet e drejtë që gazetari të paraqitet me identitet të rremë ose të fshehtë në mënyrë mashtruese qëllimin e tij për të siguruar informacion.

Sa i takon përpunimit transparent, ai synon të garantojë që të gjitha palët e interesuara të jenë të informuara për çdo proces përpunimi të të dhënave të tyre personale dhe të kenë mundësi të aksesojnë informacionin thelbësor lidhur me natyrën dhe përmbajtjen e këtij përpunimi apo të jenë të vetëdijshëm në marrjen e vendimit për ndarjen ose jo të informacionit personal me gazetarin (në rastet kur informacioni merret me pëlqimin e personit) Në parim, gazetari ose organizata mediatike duhet të informojë personin nga i cili mblidhen të dhënat, si edhe subjektin e të dhënave, për identitetin e tij dhe qëllimin për të cilin përpunohen këto të dhëna.

Megjithatë, në veprimtarinë mediatike ekzistojnë raste kur njoftimi i subjektit të të dhënave për përpunimin mund të komprometojë vetë ushtrimin e gazetarisë. Në situata të caktuara, gazetari mund të detyrohet të përdorë metoda të fshehta ose ndërhyrëse për mbledhjen e informacionit, siç është vëzhgimi i fshehtë, me qëllim zbulimin e fakteve me interes publik. Përdorimi i metodave të tilla mund të konsiderohet i ligjshëm vetëm nëse provohet se nuk ekziston një alternativë tjetër më pak ndërhyrëse dhe më e respektueshme ndaj parimeve të mbrojtjes së të dhënave personale, si edhe kur informacioni i kërkuar lidhet qartësisht me interesin publik.

Ky është elementi thelbësor i balancimit ndërmjet mbrojtjes së të dhënave personale dhe lirisë së medias: detyrimi për të informuar subjektin e të dhënave mund të shmanget vetëm në masën që një njoftim i tillë do ta bënte të pamundur ose do ta cenonte seriozisht realizimin e veprimtarisë gazetareske. Me fjalë të tjera, subjekti i të dhënave duhet të informohet për përpunimin e të dhënave të tij, përveç rasteve kur një njoftim i tillë do të pengonte mbledhjen e informacionit ose zhvillimin e investigimit gazetaresk. Sapo kjo arsye të mos ekzistojë më, gazetari ose organizata mediatike duhet të

përmbushë detyrimet përkatëse të parashikuara nga Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave¹¹.

“Parimi i perpunimit në përputhje me qëllimin”

Ky parim nënkupton që mbledhja e të dhënave personale duhet të realizohet për qëllime specifike, të përcaktuara qartë dhe të ligjshme, si dhe perpunimi (i mëtejshëm) i të dhënave duhet të jetë, gjithashtu, në përputhje me qëllimet në fjalë.

Për shembull, nëse të dhënat personale perpunohen për qëllime gazetarie (gjatë një interviste, etj.), këto të dhëna nuk mund të perpunohen më tej nëse qëllimi i ri ndryshon nga i pari (si për shembull t’i kalohen një kolegu për qëllime fitimi ose jo).

Nëse qëllimi i ri nuk është i pajtueshëm me atë të mëparshëm, perpunimi i mëtejshëm i të dhënave duhet të bazohet sërish në një kriter ligjor të ri (d.m.th., pëlqim, interes legjitim, etj. – shih shkronjat (a) deri (dh) më poshtë).

11 Në këtë drejtim, Zyra e Komisionerit për Informacionin e Mbretërisë së Bashkuar (ICO) ka theksuar se:

“Në kontekstin e gazetarisë, ne pranojmë se, në përgjithësi, nuk është praktikisht e mundur që gazetarët të kontaktojnë çdo person për të cilin mbledhin informacion. Shpesh është e drejtë që informacioni mbi çështje me interes të mundshëm gazetaresk të mblidhet pa dijeninë e subjektit. Megjithatë, do të ketë raste kur parimi i drejtësisë kërkon një kontakt të drejtpërdrejtë me subjektin e një hetimi të rëndësishëm, për t’i dhënë atij mundësinë të paraqesë versionin e tij të ngjarjeve.”

Ky qëndrim pasqyron nevojën për të balancuar të drejtën për mbrojtjen e të dhënave personale me të drejtën e publikut për t’u informuar, duke siguruar që përjashtimet nga detyrimet e transparencës të zbatohen vetëm kur janë rreptësisht të nevojshme dhe proporcionale me qëllimin e veprimtarisë gazetareske.

“Parimi i minimizimit të të dhënave”

Ky parim nënkupton që, për të realizuar qëllimin e përpunimit, kontrolluesi duhet të përpunojë vetëm ato të dhëna personale që janë të nevojshme për qëllimin në fjalë. Këto informacione/të dhëna personale duhet të lidhen me qëllimin e përpunimit të tyre dhe të mos e tejkalojnë atë.

Nëse gazetari apo organizata mbledh të dhëna personale përtej asaj që është e nevojshme për të përmbushur qëllimin e synuar, individët mund të ushtrojnë të drejtën për të kërkuar fshirjen e të dhënave të tyre personale (*e drejta për fshirje*).

“Parimi i saktësisë së të dhënave”

Parimi i saktësisë nënkupton që të dhënat personale duhet të jenë të sakta dhe të përditësuara kur kjo është e nevojshme, si dhe, në përputhje me qëllimin e përpunimit, ndërmerren të gjithë hapat e nevojshëm për fshirjen e korrigjimin e menjëhershëm të të dhënave të pasakta ose të paplota. Parimi i saktësisë është një nga parimet themelore të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave dhe njëkohësisht një vlerë thelbësore e gazetarisë. Gazetarët duhet të verifikojnë faktet përpara publikimit, pasi vetëm informacioni i saktë i shërben interesit publik dhe shërben në ndërtimin e besimit tek puna e gazetarit apo për të konsideruar një media të caktuar si një burim të besuar informacioni.

Megjithatë, në praktikë, mund të rezultojë që në raste urgjente dhe me interes të lartë publik, mund të mos jetë e mundur kryerja e një verifikimi të plotë përpara publikimit. Në këto raste, gazetari duhet të jetë në gjendje të justifikojë se janë ndërmarrë të gjitha kontrollet e arsyeshme të mundshme dhe se vendimi për publikim ka qenë proporcional dhe i bazuar në interesin publik.

Saktësia nënkupton gjithashtu detyrimin për të korrigjuar ose fshirë pa vonesë të dhënat personale të pasakta. Kjo është veçanërisht e rëndësishme në fushën e medias, pasi informacioni i pasaktë mund të dëmtojë reputacionin dhe jetën private të individëve.

Prandaj, gazetarët duhet të korrigjojnë informacionin kur provohet se ai nuk pasqyron realitetin, veçanërisht kur korrigjimi kërkohet nga vetë subjekti i të dhënave në ushtrim të së drejtës së tij për korrigjim. Gjithashtu, ata duhet të dallojnë qartë faktet nga opinionet, në mënyrë që publiku të mos keqinterpretojë informacionin.

“Parimi i kufizimit të ruajtjes në kohë”

Të dhënat personale duhet të mbahen në një formë që lejon identifikimin e individëve jo më gjatë sesa është e nevojshme për të arritur qëllimet për të cilat të dhënat mbledhen ose përpunohen më tej. Në kontekstin e veprimtarisë së gazetarisë, në momentin që gazetari ka mbledhur informacionin e nevojshëm dhe e ka realizuar publikimin për të cilin informacioni nevojitej, duhet të vendosë nëse të dhënat personale do të ruhen dhe për sa kohë. Të dhënat personale përbëjnë një burim të rëndësishëm për veprimtarinë mediatike, pasi mund të shërbejnë si material referues për investigime të ardhshme ose si kontakte profesionale.

Legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave nuk përcakton një afat maksimal për ruajtjen e të dhënave personale, duke e lënë në vlerësimin e gazetarit/organizatës mediaktike vendimin lidhur me kohën e ruajtjes. Parimi kërkon vetëm që të ekzistojë një arsye legjitime për vazhdimin e ruajtjes së të dhënave. Për rrjedhojë, nëse kjo arsye vazhdon të ekzistojë, të dhënat mund të ruhen edhe për periudha më të gjata.

Megjithatë, në praktikë kërkohet që organizatat mediatike të rishikojnë periodikisht të dhënat e ruajtura për të siguruar që ato mbeten të sakta, të përditësuara, të nevojshme dhe në përputhje me parimin e minimizimit dhe qëllimin për të cilin ruhen. Të dhënat që nuk janë më të nevojshme duhet të fshihen ose të përditësohen. Po ashtu, procedurat për ruajtjen, rishikimin dhe fshirjen e të dhënave duhet të përcaktohen qartë në politikat e brendshme të organizatës mediatike.

“Parimi i integritetit dhe konfidencialitetit”

Ky parim nënkupton që përpunimi kryhet duke garantuar sigurinë e nevojshme e të dhënave personale, duke përfshirë mbrojtjen nga përpunimi i paautorizuar ose i paligjshëm dhe humbja, shkatërrimi ose dëmtimi aksidental, nëpërmjet përdorimit të masave të duhura teknike dhe organizative. Të dhënat personale që përpunohen nga gazetarët mund të përfshijnë edhe informacion të ndjeshëm dhe, për këtë arsye, duhet të mbrohen nga humbja, aksesit i paautorizuar, ose çdo formë përdorimi të paligjshëm që mund të cenojë privatësinë e individëve.

Për këtë qëllim, sugjerohet hartimi dhe respektimi i politikave të brendshme të sigurisë të cilat duhet të respektohen në mënyrë rigoroze nga gazetarët dhe punonjësit e organizatave mediatike, duke përdorur masa të tilla si mbrojtja me fjalëkalim, enkriptimi i të dhënave dhe ruajtja e sigurt e dokumenteve dhe pajisjeve elektronike. Kujdes i veçantë duhet të tregohet gjatë punës jashtë zyrës, kur përdoren laptopë, telefona ose dokumente që përmbajnë të dhëna personale.

Legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave personale nuk përcakton masa të njëjta sigurie për të gjitha rastet, por kërkon që niveli i mbrojtjes të jetë proporcional me rrezikun

që paraqet përpunimi i të dhënave. Organizatat mediatike duhet të vlerësojnë ndjeshmërinë e informacionit, dëmin e mundshëm nga humbja ose përdorimi i tij i papërshtatshëm, teknologjitë e disponueshme dhe kostot e zbatimit të masave të sigurisë. Për këtë arsye, masat e sigurisë duhet të përfshijnë kontrole teknike dhe fizike, politika dhe procedura të brendshme, si edhe trajnimin dhe mbikëqyrjen e stafit. Në çdo rast, organizata duhet të jetë në gjendje të justifikojë se niveli i sigurisë i zbatuar është i përshtatshëm dhe proporcional me rrezikun e përpunimit.

“Parimi i përgjegjshmërisë”

Ky parim nënkupton që kontrolluesi është përgjegjës dhe duhet të jetë në gjendje të provojë përputhshmërinë me parimet e parashikuara më sipër. Pasur parasysh specifikat që paraqet veprimtaria e gazetarisë, parimi i llogaridhënies kërkon që organizatat mediatike të jenë në gjendje të provojnë se përpunimi i të dhënave personale është kryer në përputhje me frymën e legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave, edhe kur ato mbështeten në përjashtimet e parashikuara për qëllime gazetarie (neni 43 i ligjit).

Në rastet kur kufizohen të drejtat e subjektit të të dhënave, gazetari ose organizata duhet të argumentojë se respektimi i plotë i këtyre të drejtave do të pengonte ushtrimin e veprimtarisë gazetareske dhe se është kryer një balancim ndërmjet interesit publik dhe të drejtës për mbrojtjen e të dhënave personale. Vetëm pretendimi se një praktikë e caktuar është e zakonshme në industrinë mediatike nuk përbën justifikim të mjaftueshëm.

Për të garantuar llogaridhënien, është e këshillueshme që organizatat të dokumentojnë procesin e vendimmarrjes, veçanërisht në rastet komplekse ose të diskutueshme, duke krijuar një gjurmë dokumentare (*audit trail*) që dëshmon

vlerësimin e interesit publik dhe arsyetimin për zbatimin e përjashtimeve. Përpara se të mbështetet në përjashtimet gazetareske, duhet të vlerësohet nëse publikimi i informacionit i shërben interesit publik dhe cilat detyrime të ligjit bien në konflikt me qëllimet e gazetarisë. Megjithatë, në mungesë të udhëzimeve të detajuara ose kodeve të sjelljes, ky ushtrim balancues mbetet i vështirë për t'u zbatuar në praktikë, veçanërisht nga gazetarët individualë.

Përgjegjësia për respektimin e detyrimeve që burojnë nga legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave, në shumicën e rasteve, nuk i takon vetëm gazetarit, por organizatës mediatike, e cila vepron si kontrollues i të dhënave. Organizata duhet të miratojë politika dhe procedura të qarta për përpunimin e të dhënave personale dhe të jetë në gjendje të provojë se çdo vendim është marrë pas një vlerësimi të dokumentuar të interesave në konflikt.¹²

12 Sipas ICO-së, në raportimet e zakonshme gazetari mund të mbështetet në gjykimin e tij profesional, ndërsa çështjet me ndikim të madh publik ose që ndërhyjnë ndjeshëm në jetën private kërkojnë përfshirje më të madhe editoriale dhe një vlerësim formal të interesit publik. Ky vlerësim duhet të kryhet **përpara ose gjatë përpunimit të të dhënave**, dhe jo pas publikimit, duke dokumentuar se organizata kishte një bindje të arsyeshme se përpunimi ishte në interes publik. Edhe nëse historia nuk publikohet në fund, përjashtimi gazetaresk mund të mbulojë aktivitetet e përpunimit të kryera deri në momentin e marrjes së vendimit. ICO thekson gjithashtu se GDPR kërkon vetëm një bindje të arsyeshme për ekzistencën e interesit publik, duke i dhënë medias një hapësirë më të gjerë veprimi në funksion të garantimit të lirisë së shprehjes dhe të shtypit. [Data protection and journalism Code; https://datavis.europeandatajournalism.eu/obct/data-protection-handbook/](https://datavis.europeandatajournalism.eu/obct/data-protection-handbook/)

Kriteret ligjore

Në bazë të nenit 7 të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave, përpunimi i tyre është i ligjshëm vetëm nëse dhe për aq kohë sa përmbushet të paktën njëri prej kriterëve si më poshtë:

- a) subjekti i të dhënave ka dhënë pëlqimin për përpunimin e të dhënave të tij personale për një ose më shumë qëllime specifike;
- b) përpunimi është i nevojshëm për përmbushjen e një kontrate, ku subjekti i të dhënave është palë, ose për marrjen e hapave që i paraprijnë lidhjes së një kontrate sipas kërkesës së subjektit të të dhënave;
- c) përpunimi është i nevojshëm për përmbushjen e një detyrimi ligjor të kontrolluesit;
- ç) përpunimi është i nevojshëm për të mbrojtur interesat jetikë të subjektit të të dhënave ose të një personi tjetër;
- d) përpunimi është i domosdoshëm për përmbushjen nga kontrolluesi të një detyre ligjore me interes publik ose kur atij i është dhënë e drejta për të ushtruar funksione, detyra ose kompetenca publike në bazë të legjislacionit në fuqi;
- dh) përpunimi është i domosdoshëm për përmbushjen e interesave të ligjshëm të kontrolluesit ose të një pale të tretë, me përjashtim të rastit kur interesat, ose të drejtat dhe liritë themelore të subjektit të të dhënave, që kërkojnë mbrojtje të të dhënave

personale, veçanërisht kur subjekti i të dhënave është i mitur, kanë përparësi mbi këto interesa.

Në praktikë, kriteret ligjore që zakonisht zbatohen për përpunimin e të dhënave personale për qëllime gazetarie janë:

- *Pëlqimi*: Kur individët kanë dhënë pëlqimin e shprehur dhe të informuar për përpunimin e të dhënave të tyre personale për qëllime gazetarie, pëlqimi mund të shërbejë si kriter i ligjshëm për përpunimi (shiko më lart në shtjellimin e parimit të ligjshmërisë, drejtësisë dhe transparencës).
- *Interesi publik*: Të dhënat personale mund të përpunohen nëse përpunimi është i nevojshëm për përmbushjen e një detyre ligjore me interes publik. Në fakt, ky kriter për përpunimi është më i përshtatshëm kur përpunimi kryhet nga një institucion publik në kuadër të ushtrimit të funksioneve të tij publike, veçanërisht në rastet kur pëlqimi nuk mund të shërbejë si bazë ligjore.

Kur përpunimi kryhet nga një subjekt privat (sic mund të jetë rasti i një organizate mediatike), interesi legjitim përbën bazën ligjore më të përshtatshme. Arsyeja është se interesi publik, në vetvete, nuk mund të justifikojë përpunimin e të dhënave personale pa marrë në konsideratë të drejtat dhe interesat e subjektit të të dhënave, pasi as e drejta për mbrojtjen e të dhënave personale dhe as liria e shprehjes nuk janë të drejta absolute dhe për këtë arsye, ndërmjet tyre duhet të realizohet një test balancimi rast pas rasti, në përputhje me parimin e proporcionalitetit.

Në këto raste, interesi legjitim, i shoqëruar me testin e interesit publik, mund të shërbejë si një bazë më e përshtatshme për vlerësimin e ligjshmërisë së përpunimit. Ky test mundëson një analizë konkrete

të raportit ndërmjet interesit të kontrolluesit për përpunimin e të dhënave dhe të drejtave e lirive themelore të subjektit të të dhënave. Për rrjedhojë, në rrethana të tilla rekomandohet që përpunimi të mbështetet në bazën ligjore të interesit legjitim.

- *Interesi legjitim*: Përpunimi i të dhënave personale mund të mbështetet mbi kriterin e interesit legjitim, për sa kohë ai nuk cenon në mënyrë të pajustificuar të drejtat dhe interesat e personit të cilit i përkasin të dhënat. Interesi legjitim konsiston në interesat mediatikë të organizatës mediatikë për mbledhjen, përpunimin dhe publikimin e informacionit, si dhe interesin publik për garantimin e lirisë së shprehjes dhe të drejtës së publikut për t'u informuar. Për rrjedhojë, interesi legjitim përbën një bazë ligjore me fushë të gjerë veprimi, e cila përfshin interesin publik, por nuk kufizohet vetëm në të.

Zsuzsa Detrekői, i cituar në manualin praktik Mbrojtja e të dhënave në fushën e gazetarisë¹³, sugjeron ndjekjen e një procesi vlerësimi të strukturuar, i cili përfshin tre faza kryesore.

Së pari, duhet të identifikohet ekzistenca e një interesi legjitim, duke përcaktuar arsyet përse publikimi i informacionit ose i reportazhit i shërben interesit publik (*legitimate interest test*).

Së dyti, duhet të kryhet testi i domosdoshmërisë (*necessity test*), për të vlerësuar nëse publikimi i emrave dhe i të dhënave personale është vërtet i nevojshëm për ta bërë publikimin informues dhe për të arritur qëllimin gazetaresk. Në këtë fazë duhet të shqyrtohet nëse i njëjti qëllim

13 <https://datavis.europeandatajournalism.eu/obct/data-protection-handbook/the-principles-applied-to-journalism.html>

mund të realizohet përmes mjeteve më pak ndërhyrëse ndaj privatësisë së individit. Në thelb ky hap përkon me respektimin e parimit të minimizimit të të dhënave.

Së treti, duhet të realizohet **testi i balancimit të interesave** (*balancing test*), me qëllim që të vërtetohet se interesi i publikut përt’u informuar mbi çështjen e trajtuar mbizotëron mbi interesin e individit për të mbajtur të fshehta të dhënat e tij personale. Ky vlerësim duhet të bazohet në parimin e proporcionalitetit: sa më e lartë të jetë vlera informuese dhe rëndësia publike e informacionit, aq më shumë interesi i individit për mbrojtjen e të dhënave të tij personale mund t’i nënshtrohet interesit publik. Në të kundërt, kur interesi publik është i kufizuar ose informacioni nuk ka rëndësi të veçantë për debatin publik, mbrojtja e privatësisë dhe e të dhënave personale duhet të mbizotërojë.

Përpunimi i të dhënave personale për qëllime gazetarie

Duke pasur parasysh rëndësinë e lirisë së shprehjes dhe, veçanërisht, gazetarinë si instrument për garantimin e demokracisë dhe formimin e pikëpamjeve të qytetarëve lidhur me shtetin e së drejtës, Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave i ka kushtuar një dispozitë të veçantë përpunimit të të dhënave për qëllime gazetarie. Nëse kthehemi pas në procesin e hartimit të ligjit në fjalë (hartimi i Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave është financuar nga BE nëpërmjet një Projekti Binjakëzimi të Zyrës së Komisionerit) dispozita në fjalë ka marrë një periudhë tejet të gjatë për gjetjen e një formulimi të përshtatshëm dhe ka qenë ajo që ka kushtëzuar dhënien e dakordësisë nga Komisioni i BE lidhur me përshtatshmërinë e projektligjit për të vijuar më tej procesin legjislativ në Shqipëri.

Në këtë këndvështrim, neni 43 i ligjit, i cili normon rastet, masën dhe menyrën e përjashtimit të veprimtarisë së gazetarisë nga zbatimi i dispozitave të ligjit, përcakton si më poshtë: “Me qëllim harmonizimin e së drejtës për mbrojtjen e të dhënave personale me lirinë e shprehjes dhe të informimit, përfshirë përpunimin e të dhënave personale për qëllime gazetarie dhe për qëllime akademike, artistike e letrare, mund të zbatohen, në masë të nevojshme dhe proporcionale, përjashtime nga dispozitat e këtij ligji, me kusht që:

- a) kontrolluesi të ketë si qëllim të botojë materiale gazetarie, për përgatitjen e të cilave janë të nevojshme të dhënat personale;
- b) kontrolluesi nuk i përpunon të dhënat personale për asnjë qëllim tjetër përveç atij të parashikuar në shkronjën “a” të kësaj pike;
- c) publikimi i materialit në një rast specifik të jetë në interes të publikut;
- ç) zbatimi i dispozitave të këtij ligji mund ta bëjë të pamundur ose të rrezikojë seriozisht arritjen e qëllimit të kontrolluesit;
- d) të mos cenohet thelbi i të drejtave dhe i lirive themelore të subjekteve të të dhënave.

Nga përmbajtja e dispozitës së cituar më sipër, evidentohet lehtë rëndësia e harmonizimit të lirisë së shprehjes me të drejtën e mbrojtjes së të dhënave personale, duke i ngritur në nivelin më të lartë të rregullimit këto dy të drejta kushtetuese. Më parë përjashtimi i veprimtarisë së gazetarisë nga dispozitat e ligjit për mbrojtjen e të dhënave rregullohej nëpërmjet Udhëzimi nr. 31 të Komisionerit, i cili tashmë është shfuqizuar.

Megjithatë, nga leximi i dispozitës, së bashku me materiale të tjera nga literatura ndërkombëtare¹⁴, kuptohet se përjashtimi nga zbatimi i dispozitave ligjore nuk zbatohet *a priori*. Si rregull organizatat mediatike duhet të eksplorojnë mundësinë e ushtrimit të veprimtarisë së gazetarisë në përputhje me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave, dhe vetëm kur zbatimi i tyre e bën të pamundur realizimin e qëllimit të veprimtarisë së gazetarisë (që është dhe një

14 [https://datavis.europeandatajournalism.eu/obct/data-protection-handbook/the-principles-applied-to-journalism.html; data-protection-and-journalism-code-202307 \(1\).pdf](https://datavis.europeandatajournalism.eu/obct/data-protection-handbook/the-principles-applied-to-journalism.html; data-protection-and-journalism-code-202307 (1).pdf)

prej kushteve të përcaktuara në pikën c) të pikës 1 të nenit 43, atëherë kontrolluesi/organizata mediatike/gazetari profesionist i lirë, mund të bazohet tek përjashtimi në fjalë.

Kriteret e përjashtimit janë kumulative dhe zbatohen së bashku. Duhet të theksohet se përpunimi i të dhënave personale “me qëllim publikimi materialesh gazetarie” nuk nënkupton se një artikull duhet të publikohet domosdoshmërisht, në mënyrë që botuesi të përfitojë nga rregullat e përjashtimit. Mund të ketë raste kur informacioni personal mbledhet dhe arkivohet me qëllim që të përdoret në një fazë të mëvonshme për qëllime (të identifikuar) gazetarie.

Përjashtimet zbatohen vetëm për përpunimin e të dhënave personale për qëllime gazetarie. Ky është një rregull imperativ. Prandaj, një organizatë mediatike/gazetar i pavarur që përpunon të dhëna personale për qëllime të tjera nga ato të gazetarisë (p.sh., për qëllime administrative, burimesh njerëzore ose qëllime të tjera ekonomike), nuk mund të mbështetet në përjashtimet e sipërpërmendura.

Kjo do të thotë se, në rast përpunimi të të dhënave personale jo për qëllime gazetarie, ndaj organizatave mediatike/gazetarëve të pavarur zbatohen të njëjtat rregullat ligjore si për kontrolluesit e tjerë (jo media) (p.sh., shoqëritë tregtare, institucionet publike, etj.).

Kur mbështetemi në përjashtimin për qëllime gazetarie është e rëndësishme të peshohen me kujdes faktorët që e shpien gazetarin në përfundimin e arsyeshëm se një material i caktuar gazetarie (me interes publik) do të ndikohej negativisht në thelbin e tij, nëse do të respektohen detyrimet ligjore për mbrojtjen e të dhënave personale.

Prandaj, nëse nuk ka asnjë mënyrë tjetër për të adresuar interesin publik (mbizotërues), përveçse duke shmangur detyrimet ligjore për mbrojtjen e të dhënave, rekomandohet

që gazetarët të mbajnë shënime për çdo diskutim/arsyetim dhe komunikim me stafin epror redaksional dhe/ose nëpunësin për mbrojtjen e të dhënave (*data protection officer*) të organizatës mediatike përkatëse, me qëllim që të jenë në gjendje të vërtetojnë përpjekjet e tyre të ndershme për të respektuar të drejtën e mbrojtjes së të dhënave të një subjekti të caktuar, i cili është objekt i materialit përkatës të gazetarisë (p.sh., rasti i një personi publik). Sa më ndërhyrës dhe i dëmshëm të jetë një material gazetarie, aq më shumë vëmendje formale dhe materiale nevojitet nga stafi epror redaksional.¹⁵

Shmangia e justifikuar e një detyrimi të caktuar, gjatë përgatitjes së një artikulli gazetaresk (p.sh., publikimi i të dhënave pa një kriter ligjor), nuk do të thotë domosdoshmërisht se duhen shmangur edhe detyrimet të tjera (p.sh., parimet e përpunimit). Prandaj, përjashtimi duhet të konsiderohet dhe vlerësohet me kujdes në dritën e të gjithë legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave.

Duhet të theksohet se ekziston një interes i përgjithshëm publik në vetë konceptin e lirisë së shprehjes. Megjithatë, thjesht justifikimi i përgjithshëm se të dhënat personale po përpunohen për qëllime gazetarie nuk është domosdoshmërisht i mjaftueshëm për të harmonizuar lirinë e shprehjes me të drejtën për mbrojtjen/privatësinë e të dhënave personale. Prandaj, është e rëndësishme që të merren parasysh edhe rrethanat specifike rreth çdo veprimtarie përpunuese të dhënash, të cilat janë të qenësishme për përgatitjen e një materiali të veçantë gazetarie – “*interesi publik specifik*”.

Në këtë këndvështrim, një shqyrtim i plotë i çdo elementi pro ose kundër një publikimi gazetarie, në çdo rrethanë

15 [data-protection-and-journalism-code-202307 \(1\).pdf](#)
[journalism-code-draft-202110.pdf](#)

specifike, do t'i ndihmonte gazetarët të kryenin një vlerësim të arsyeshëm të balancës midis lirisë së shprehjes dhe të drejtës për mbrojtjen e të dhënave/privatësi. Faktorë të tillë përfshijnë: probabilitetin dhe shkallën e dëmit eventual ndaj individëve (ose ndonjë interesi tjetër publik); statusin e individit (p.sh., person privat ose publik); natyrën e informacionit të përpunuar dhe kontributin e tij të pritshëm në suaza të interesit publik; dhe nëse një informacion i tillë është tashmë publik (me kusht që ky publikim ekzistues nuk është në kundërshtim me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale). Po ashtu vlen të theksohet,¹⁶ se parimet dhe kriteret e listuara më sipër, zbatohen vetëm në ato raste kur kontrolluesi i fushës së medias nuk po përdor përjashtimin e përcaktuar nga neni 43 i Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave. Përjashtim bën parimi i integritetit, konfidencialitetit dhe besueshmërisë i cili mbetet i zbatueshëm në çdo rast dhe ai i përgjegjshmërisë.

Me qëllim garantimin jo vetëm të lirisë së shprehjes, por duke u munduar ta harmonizojë atë me të drejtën themelore për mbrojtje të dhënash, pika 2 e nenit 43 përcakton se në rastin e zbatimit të përjashtimeve sipas këtij neni, kontrolluesi i ruan të dhënat personale vetëm për kohën që i duhet që të botojë materiale gazetarie (pra vendos gjithsesi zbatueshmërinë e parimit të kufizimit në kohë dhe parimin e për punimit në përputhje me qëllimin), dhe i përhap ato vetëm:

- a) në formën e materialit të gazetarisë, të botuar;
- b) drejt marrësve, të cilët e ndihmojnë atë në përgatitjen e materialit të gazetarisë, të cilin ai synon ta publikojë;
- c) drejt marrësve, që janë botuesit e mundshëm të atij materiali; ose

16 [data-protection-and-journalism-code-202307 \(1\).pdf](#)

- ç) kur është i nevojshëm për paraqitjen e një kërkesë apo ushtrimin ose mbrojtjen e një të drejte, detyrimi apo interesi të ligjshëm përpara gjykatës ose autoriteteve publike.

Paragrafi i mësipërm synon të garantojë të drejtat dhe liritë themelore të individit që mund të pësojë ndërhyrje në jetën e tij private dhe mbrojtjen e të dhënave, duke u bërë objekt i një materiali gazetarie, nga cenime të mëtejshme që nuk janë të lidhura me garantimin e lirisë së shprehjes (e cila përbën të vetmen arsye që justifikon ndërhyrjen në jetën private të individit).

Pavarësisht përjashtimeve të parashikuara nga dispozita në fjalë, duke pasur parasysh disa kategori vulnerabël siç janë të miturit apo disa kategoria të dhënash të veçanta apo sensitive, pika 3 e nenit 43 të Ligjit, përcakton se kur botohet një material gazetarie, i përgatitur duke u mbështetur në përjashtimet sipas pikës 1 të nenit në fjalë, kontrolluesi nuk duhet të publikojë informacione mbi bazën e të cilave, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose tërthorazi, mund të identifikohet:

- a) një i mitur, me përjashtim të rasteve kur është marrë:
 - i. pëlqimi i prindit ose i kujdestarit ligjor të të miturit; ose
 - ii. leje nga gjykata;
- b) viktimi ose personi, i cili pretendon se është dëmtuar nga kryerja e një vepre penale, me përjashtim të rasteve kur:
 - i. është marrë pëlqimi i viktimës ose i personit, i cili pretendon se është dëmtuar nga kryerja e një vepre penale;
 - ii. është marrë leje nga gjykata; ose

- iii. viktimë është figurë publike dhe veprimi që e bën atë viktimë ka lidhje me funksionin e tij publik.

Po ashtu neni 43 përcakton se në rastin e përpunimit të të dhënave të të miturve, përjashtimet e përcaktuara nga neni në fjalë, nuk gjejnë zbatim, sidomos referuar parimeve, ushtrimit të të drejtave të tyre dhe mjetet ligjore për ankim.

Udhëzimi nr. 7

Duke pasur parasysh rëndësinë që paraqet fusha e veprimtarisë së gazetarisë, me qëllim ofrimin e rregullave dhe sigurisë juridike (për aq sa një gjë e tillë është e mundur, në raport me dinamikën e fushës së mbrojtjes së të dhënave e cila kërkon vlerësime rast pas rasti për çdo publikim), Komisioneri ka hartuar dhe miratuar Udhëzimin nr. 7, i cili ka marrë në konsideratë Kode Sjelljeje, apo Rregulla Editoriale nga praktika të ndryshme ndërkombëtare. Udhëzimi nuk synon të kufizojë veprimtarinë e gazetarisë, por të sigurojë që ajo të ushtrohet në përputhje me parimet e ligjshmërisë, proporcionalitetit dhe përgjegjshmërisë.

Udhëzimi gjen zbatim në lidhje me median e shkruar, elektronike dhe/ose audiovizive, publike ose private që vepron në Republikën e Shqipërisë. GDPR dhe rrjedhimisht Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave nuk përmban asnjë përkufizim lidhur me atë se çfare konsiderohet gazetari apo media. GDPR e ka vendosur në diskrecionin e shteteve anëtare të BE përkufizimin e termit. Pjesa më e madhe e tyre zbaton një përkufizim shumë të gjerë, me përjashtim të Austrisë që konsideron dhe rrjedhimisht zbaton përjashtimin e përcaktuar në nenin 43 më sipër, vetëm për “organizatat mediatike, shërbimet mediatike dhe punonjësit e tyre”. I njëjtë është edhe rasti i Shqipërisë, ku janë përjashtuar nga

fusha e zbatimit të ligjit sa i takon përjashtimeve, platformat mediatike të parregulluara.

Detyrimet e Udhëzimit nuk rëndojnë vetëm mbi gazetarët, por edhe mbi redaktorët, botuesit dhe çdo subjekt tjetër që, në cilësinë e kontrolluesit, përpunon të dhëna personale për qëllime gazetarie. Kjo qasje forcon përgjegjësinë institucionale të medias dhe garanton zbatimin e standardeve të njëjta në të gjithë sektorin.

Udhëzimi synon të vendosë standarde të qarta për mënyrën se si media duhet të përpunojë të dhënat personale gjatë ushtrimit të veprimtarisë gazetareske, duke garantuar një ekuilibër ndërmjet lirisë së shprehjes dhe informimit, nga njëra anë, dhe mbrojtjes së privatësisë, dinjitetit dhe të dhënave personale të individëve, nga ana tjetër.

Një nga detyrimet themelore të medias është garantimi i saktësisë së informacionit që publikohet. Dispozita ndalon publikimin e informacioneve të paqarta, të pavërteta ose mashtruese, si dhe të imazheve që mund të cenojnë të drejtat e subjekteve të të dhënave. Ky detyrim nuk lidhet vetëm me etikën profesionale të gazetarisë, por edhe me mbrojtjen e të drejtave të individit, pasi publikimi i informacionit të pasaktë mund të cenojë reputacionin, jetën private dhe të drejtat e tjera themelore.

Në rast se konstatohet një gabim ose pasaktësi, media ka detyrimin të ndërmarrë korrigjimin e menjëhershëm të informacionit. Ky detyrim pasqyron të drejtën e subjektit të të dhënave për korrigjim dhe fshirje, siç parashikohet në legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale. Gjithashtu, media duhet të bëjë dallim të qartë ndërmjet fakteve, komenteve, opinioneve dhe hamendësimeve, në mënyrë që publiku të mos mashtrohet lidhur me natyrën e informacionit të publikuar.

Përpunimi i të dhënave sensitive

Dispozitat i kushtojnë rëndësi të veçantë përpunimit të kategorive të veçanta të të dhënave personale (të dhënat sensitive), duke qenë se ato lidhen me aspekte shumë personale të individit, si origjina racore ose etnike, bindjet politike, besimet fetare, të dhënat biometrike dhe gjenetike, gjendja shëndetësore apo orientimi seksual.

Si rregull, këto të dhëna nuk duhet të përpunohen. Megjithatë, Udhëzimi parashikon se media mund t'i përpunojë ato vetëm në raste të jashtëzakonshme, kur ekziston një interes publik thelbësor dhe kur përpunimi është proporcional me qëllimin e ndjekur. Në këto raste duhet të zbatohen masa të posaçme për mbrojtjen e të drejtave dhe interesave të subjektit të të dhënave.

Një element i rëndësishëm është se edhe kur ekziston një interes publik, media duhet të kufizohet vetëm në informacionin që është i domosdoshëm për informimin e publikut, duke shmangur publikimin e të dhënave të panevojshme ose referimet ndaj familjarëve dhe personave të tjerë që nuk kanë lidhje me ngjarjen.

Në parim, përpunimi i të dhënave sensitive kërkon pëlqimin e subjektit të të dhënave. Megjithatë, ky rregull nuk është absolut. Në rastet kur përpunimi kryhet për përmbushjen e një interesi publik dhe plotësohen kushtet e përcaktuara në ligj, media mund të përpunojë këto të dhëna edhe pa pëlqimin e individit. Kjo zgjidhje synon të shmangë situatat ku nevoja për informim të publikut mbi çështje me rëndësi shoqërore do të bëhej e pamundur për shkak të mungesës së pëlqimit.

Megjithatë, përjashtimi nuk duhet të interpretohet gjerësisht. Çdo rast duhet të analizohet individualisht dhe

media duhet të jetë në gjendje të argumentojë pse interesi publik mbizotëron mbi të drejtën e individit për privatësi.

Rast studimor: Botimi i bazës së të dhënave të qytetarëve

Në raport me këtë dispozitë, mund të sillet rasti i vitit 2021, kur u publikua një databazë me të dhënat e 910.000 shtetasve (e cilësuar si rasti “Patronazhisti”), dhe mediat, me qëllim përmbushjen e interesit të publikut dhe jo interesit publik, e publikuan lajmin duke përdorur tituj dhe përmbajtje spekulative lidhur me votën e personave të caktuar. Konkretisht pati lajme të tilla si: “Si ka votuar Drejtori i Përgjithshëm i Policisë së Shtetit sipas databazës së shtetasve”. Bazuar në pikën 28 të nenit 5 të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave, të dhënat mbi mendimet politike të individit bëjnë pjesë në kategorinë e të dhënave sensitive, dhe si të tilla, gëzojnë mbrojtje të shtuar nga Ligji në fjalë.

Në këtë këndvështrim, raportimi mbi një ngjarje me interes publik siç ishte publikimi i databazës në fjalë, nuk mund të raportohet duke aluduar apo spekuluar me votën e personave të ndryshëm edhe pse publikë.

Mendimi politik konsiderohet e dhënë sensitive nga Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave dhe nuk i shërben përcjelljes së veprimtarisë publike të personit publik, por mbetet një element ngushtësisht personal. Për më tepër që fshehtësia e votës është e garantuar nga neni 45 i Kushtetutës.

Në rastin konkret mund të konsiderohet se të dyja këto të drejta të rëndësishme kushtetuese (të dhënat

sensitive dhe fshehtësia e votës) janë shkelur, pasi mënyra e përcjelljes së lajmit i ka shërbyer më shumë urisë për sensacion publik, sesa interesit publik për të informuar publikun mbi një çështje që ngjall debat publik, sikurse dhe ishte rasti në fjalë.

Ilustrimi i lajmit, mund të realizohet nëpërmjet publikimit të të dhënave të vetë gazetarit, apo pjesëtarëve të redaksisë që zbuluan rastin, duke shmangur çdo referencë apo spekulim me votën e personave të tretë të cilët janë njësoj viktimë të abuzimit me të dhëna, pavarësisht funksionit të tyre publik dhe lidhur me të cilët, lajmi i përcjellë në atë mënyrë, nuk pasqyron element të veprimtarisë së tyre publike.

Raportimi mbi ngjarje tragjike dhe mbrojtja e dinjitetit njerëzor

Një nga aspektet më të rëndësishme të Udhëzimit lidhet me raportimin mbi aksidentet, fatkeqësitë natyrore, konfliktet, aktet e dhunës dhe skenat e vdekjes. Dispozita vendos një standard të lartë etik dhe juridik duke kërkuar që media të balancojë të drejtën e publikut për informim me të drejtën e individëve për privatësi dhe dinjitet. Fakti që një ngjarje ka interes publik nuk do të thotë se çdo element i saj duhet të publikohet.

Raportimi duhet të shmangë ekspozimin e panevojshëm të vuajtjes njerëzore dhe të respektojë dinjitetin e viktimave dhe të familjarëve të tyre. Ky parim është veçanërisht i rëndësishëm në rastet kur publikimi i imazheve ose i të dhënave personale nuk shton asnjë vlerë informuese, por shërben vetëm për të tërhequr vëmendjen e publikut.

Udhëzimi kërkon që media të tregojë kujdes të shtuar në përdorimin e fotografive dhe videove me përmbajtje të rëndë. Vendimi për publikimin e këtyre materialeve nuk duhet të jetë automatik, por duhet të paraprihet nga një analizë e rrethanave konkrete, duke vlerësuar ndikimin që publikimi mund të ketë mbi personat e përfshirë, familjarët e tyre dhe komunitetin.

Ky detyrim lidhet drejtpërdrejt me parimin e proporcionalitetit. Nëse qëllimi informues mund të arrihet edhe pa publikuar pamje që cenojnë rëndë privatësinë ose

dinjitetin e individëve, media duhet të zgjedhë alternativën më pak ndërhyrëse.

Raportimi i ngjarjeve tragjike kur përfshihen të mitur

Jo të pakta janë rastet e raportimit nga skenat e aksidenteve, vrasjeve apo ngjarjeve të tjera që mund të kenë përmbajtje dhune apo skenash të rënda për të cilat media vepron në kundërshtim me dispozitat e mësipërme.

E parë në aspektin ngushtësisht ligjor, këto skena përbëjnë përpunim të dhënash, që në disa raste mund të shpien në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë edhe në zbulimin e të dhënave sensitive (siç mund të jenë të dhënat lidhur me shëndetin), dhe si të tilla kërkojnë kujdes të shtuar për shkak se transmetimi i tyre mund të përbëjë shkelje të parimit të minimizimit si dhe shkelje të nenit 43 të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave, pika 3 e të cilit përjashton nga fusha e zbatimit të tij (pra nga përjashtimi për qëllime gazetarie) të dhënat që mund të identifikojnë drejtpërdrejt ose tërthorazi të mitur ose viktime apo persona që pretendojnë se janë cenuar nga kryerja e një vepre penale. Kjo për shkak se ato konsiderohen kategori vulnerabël.

E parë edhe më gjerë, në aspektin e privatësisë së individit apo dinjitetit njerëzor, publikimi i këtyre skenave bie ndesh me rregullat e moralit etik dhe shoqëror si dhe ato të raportimit gazetaresk.

Sikurse edhe dispozita vetë e kërkon, raportimi në këto raste duhet bërë mbi bazën e parimit të proporcionalitetit dhe duhet të paraprihet nga

vlerësimi nëse qëllimi informues i publikut mund të arrihet pa përdorimin dhe shfaqjen e këtyre pamjeve, duke pasur në konsideratë dinjitetin e viktimave, si dhe sensibilitetin e familjarëve të personit/ave të përfshirë në ngjarje.

Rasti i raportimit të vrasjes së Mateo Vasiut nga një komshi i familjes së tij dhe më konkretisht shfaqja e skenave nga momentet e fundit të jetës së tij, (të shkëputura nga sistemet e videosurvejimit) nuk i shërbejnë qëllimit të përcjelljes së lajmit apo edhe më gjerë, problematikës shoqërore apo sociale që shoqëron lajmin në vetvete.

Skenat e transmetuara vetëm sa cenojnë dinjitetin e viktimës, që për më tepër është i mitur dhe gëzon mbrojtje të dyfishtë nga nenit 43 dhe Udhëzimi 7, si dhe sensibilitetin e familjarëve të tij.

I njëjtë është edhe rasti i zhdukjes dhe më pas vrasjes së një të mituri tjetër vite më parë, Julian Çelës. Media në atë kohë bëri një përshkrim të detajuar të dinamikës dhe skenës së krimit, e cila nuk i shërbente kurrësi misionit të përcjelles së lajmit apo problematikave sociale që mund të shoqëronin atë, por vetëm cenonin dinjitetin e të miturit dhe familjarëve të tij, si dhe preknin sensibilitetin e tyre lidhur me një ngjarje aq të dhimbshme për ta.

Në këto raste është më e domosdoshme se kurrë kryerja me kujdes e një testi balancues të interesit publik dhe kërkohet angazhim i gjerë i stafit redaksional me qëllim dokumentimin e kryerjes së këtij vlerësimi/testi, në mënyrë që të sigurohet zbatimin i parimit të përgjegjshmërisë që e kemi trajtuar në këtë material.

Raportimi në situata emergjente

Dispozitat njohin edhe vështirësitë praktike me të cilat përballen gazetarët gjatë raportimit në vendngjarje, veçanërisht në raste fatkeqësish ose emergjencash.

Pranohet se, për shkak të presionit të kohës, ekipet e medias mund të regjistrojnë materiale pa qenë në gjendje të vlerësojnë menjëherë ndikimin që ato mund të kenë mbi privatësinë e individëve. Megjithatë, kjo nuk i përjashton ato nga përgjegjësia. Përpara transmetimit ose publikimit të materialeve, media duhet të kryejë një vlerësim të dytë editorial për të analizuar nëse publikimi është i nevojshëm dhe nëse cenon në mënyrë të panevojshme privatësinë, dinjitetin ose integritetin e personave të përfshirë. Ky mekanizëm tregon se përgjegjësia e medias nuk lidhet vetëm me momentin e mbledhjes së informacionit, por vazhdon edhe gjatë fazës së përzgjedhjes dhe publikimit të tij.

Udhëzimi është i strukturuar sipas tematikave apo kategorive të ndryshme të të drejtave apo subjekteve të të dhënave. Në këtë kuadër Udhëzimi normon edhe mënyrën e trajtimit në fushën e gazetarisë të jetës private, duke e trajtuar atë si një koncept të gjerë, i cili përfshin jo vetëm jetën familjare, por edhe pronën, gjendjen fizike dhe mendore të individit, korrespondencën dhe komunikimet digjitale. Kjo qasje reflekton standardet moderne të mbrojtjes së privatësisë, duke njohur se zhvillimi teknologjik ka zgjeruar mënyrat përmes të cilave mund të cenohet sfera private e individit.

Në këtë kuptim, mbrojtja e privatësisë nuk kufizohet vetëm në hapësirën fizike të individit, por shtrihet edhe mbi informacionin personal dhe komunikimet elektronike, të cilat gëzojnë të njëjtën mbrojtje ligjore. Një nga parimet kryesore të Udhëzimit është se media nuk mund të ndërhyjë në jetën private të individit pa pëlqimin e tij. Ky rregull vendos privatësinë si standard dhe ndërhyrjen si përjashtim.

Megjithatë, ky ndalim nuk duhet të interpretohet në mënyrë absolute. Në praktikën gazetareske mund të ekzistojnë raste kur interesi publik justifikon publikimin e informacionit edhe pa pëlqimin e individit, për shembull kur raportimi lidhet me korrupsionin, keqpërdorimin e funksionit publik, sigurinë publike ose çështje të tjera me rëndësi të veçantë shoqërore. Në këto raste, media duhet të jetë në gjendje të provojë se ndërhyrja është e domosdoshme dhe proporcionale.

Mbrojtja e imazhit dhe e hapësirës private

Dispozitat ndalojnë publikimin e imazheve të individëve të realizuara në vende private pa pëlqimin e tyre. Ky rregull synon të mbrojtë pritshmërinë e arsyeshme të individit për privatësi, pavarësisht nëse vendi është pronë publike apo private, për sa kohë që ai krijon një ambient intimiteti.

Kjo dispozitë ka rëndësi të veçantë në epokën e teknologjisë digjitale, ku përdorimi i kamerave, telefonave inteligjentë dhe mjeteve të tjera të regjistrimit e bën më të lehtë ndërhyrjen në jetën private. Për këtë arsye, media duhet të tregojë kujdes të shtuar për mënyrën e sigurimit të materialeve vizuale dhe të vlerësojë nëse publikimi i tyre është i nevojshëm për interesin publik.

Mbrojtja e familjarëve të figurave publike

Një element i rëndësishëm i Udhëzimit është diferencimi ndërmjet figurave publike dhe familjarëve të tyre. Edhe pse figurat publike mund të jenë subjekt i një niveli më të lartë kontrolli nga media për shkak të rolit të tyre në jetën publike, kjo nuk shtrihet automatikisht mbi anëtarët e familjes së tyre.

Fëmijët, bashkëshortët, të afërmit dhe miqtë e figurave publike, të cilët nuk ushtrojnë vetë funksione publike, gëzojnë një nivel më të lartë mbrojtjeje të privatësisë. Raportimi për ta mund të justifikohet vetëm kur ekziston një interes publik i qartë dhe i provueshëm. Ky standard synon të shmangë ekspozimin e panevojshëm të personave që nuk kanë zgjedhur të jenë pjesë e jetës publike.

Mbrojtja e adresës së banimit

Udhëzimi e konsideron adresën e banimit si të dhënë personale dhe, për rrjedhojë, si informacion të mbrojtur nga legjislacioni për mbrojtjen e të dhënave personale. Publikimi i adresës së një individi nuk duhet të bëhet si praktikë e zakonshme mediatike. Vetëm në raste të veçanta, kur ekziston një interes publik i rëndësishëm dhe publikimi është proporcional me qëllimin e ndjekur, mund të justifikohet zbulimi i saj. Kjo dispozitë synon të mbrojë individët nga rreziqe të tilla si cenimi i sigurisë personale, ngacmimi ose ekspozimi i panevojshëm.

Raste problematike të ekspozimit të adresës

Lidhur me këtë dispozitë, shërben më së miri si shembull i shkeljes së saj, rasti i vajzës së mitur e cila ra viktimë e një abuzimi seksual nga roja i shkollës. Media në atë kohë, nëpërmjet informacionit që publikoi çoi në identifikimin e adresës së banimit të saj, duke cenuar më tej zhvillimin e të miturës si dhe të drejtën e saj për vijimin normal të jetës, duke e detyruar familjarisht me largim nga banesa.

Një rëndësi të madhe në mbrojtjen e kësaj të drejte dhe në përgjithësi të të drejtës për jetë private

ka dhe vetë ndërgjegjësimi i qytetarëve për të drejtat që gëzojnë dhe adresimi te institucionet dhe mekanizmat përkatëse kur ato ekzistojnë. Një rast i tillë për shembull, lidhet me publikimin e të dhënave personale dhe identifikimin e banesës, është paraqitur para Këshillit të Ankesave të Autoritetit të Medias Audiovizuale në 2025. Ankuesja A.A. iu drejtua AMA-s për një nga emisionet investigative në një televizion, duke pretenduar se emisioni kishte cenuar privatësinë dhe dinjitetin e saj dhe të djalit të saj duke publikuar gjeneralitetet e tyre dhe duke identifikuar pronën/banesën që kishin dhënë me qira.

Element veçanërisht problematik ishte burimi i informacionit: sipas AMA-s, të dhënat personale dhe informacioni që identifikonte banesën ishin marrë nga dosja hetimore e një çështjeje ende në proces. Këshilli bëri një test për dilemën etike, duke pyetur, në thelb, nëse publikimi i këtyre të dhënave ishte realisht i nevojshëm për investigimin. Përfundimi ishte negativ: të dhënat nuk sillnin elemente të reja ose të dobishme për sqarimin e ngjarjes, ndërsa çështja ishte tashmë duke u hetuar nga organet kompetente. Për këtë arsye, publikimi nuk justifikohet as nga qëllimi i investigimit dhe as nga interesi publik. AMA konstatoi shkelje të ligjit dhe Kodit të Transmetimit dhe i tërhoqi vëmendjen televizionit, duke paralajmëruar se përsëritja e shkeljeve të tilla mund të sillte sanksione. Duke njohur rolin investigues dhe sensibilizues të emisionit, vendimi theksoi se kjo nuk e përjashton televizionin nga detyrimi për të respektuar privatësinë.

Kufizimet për mbledhjen e informacionit në ambiente private

Një tjetër garanci e rëndësishme lidhet me ndalimin e regjistrimit të imazheve ose mbledhjes së informacionit në banesa, spitale, institucione të vuajtjes së dënimit ose ambiente të tjera ku individit gëzon një pritshmëri të lartë për privatësi.

Këto ambiente konsiderohen veçanërisht të mbrojtura, pasi lidhen me jetën private, gjendjen shëndetësore, lirinë personale dhe dinjitetin e individit. Për rrjedhojë, përdorimi i kamerave ose teknikave të tjera ndërhyrëse pa pëlqimin e personit lejohet vetëm në rastet e parashikuara nga ligji dhe kur ekziston një interes publik i qartë që e justifikon një ndërhyrje të tillë.

Nevoja për mbrojtjen e jetës private të qytetarëve që nuk përfshihen në interes publik

Një rast domethënës për mbrojtjen e imazhit dhe të hapësirës private lidhet me një nga emisionet që merren me probleme të ndryshme të sjella nga vetë qytetarët, ku një televizion në vitin 2017 transmetoi regjistrime amatore të realizuara në një mjedis familjar, të cilat dokumentonin marrëdhëniet intime të një gruaje, nënë e dy fëmijëve të moshës 5 dhe 9 vjeç. Krahas materialit filmik, emisioni identifikoi familjarë të gruas dhe transmetoi fotografi të

fëmijëve. Megjithëse fytyrat e tyre ishin mbuluar, Këshilli i Ankesave pranë AMA-s vlerësoi se kjo masë ishte e pamjaftueshme, pasi identiteti i tyre mund të përcaktohej nëpërmjet emrave dhe fotografive të familjarëve, vendbanimit të nënës dhe elementeve të tjera të transmetimit. Këshilli vlerësoi gjithashtu se publikimi i videos nuk përbënte interes publik dhe cenonte rëndë dinjitetin, të drejtat themelore dhe fshehtësinë e jetës private. Për shkeljet e konstatuara, AMA vendosi gjobë prej 200,000 lekësh. Rasti demonstroi se mbrojtja e privatësisë përfshin jo vetëm mënyrën se si media e mbledh informacionin, por edhe vendimin për të ripublikuar materiale private të prodhuara nga persona të tretë; po ashtu, anonimizimi formal i imazhit nuk është i mjaftueshëm kur konteksti i transmetimit mundëson identifikimin indirekt të personave, veçanërisht të fëmijëve.

Përgjegjësia gjatë përdorimit të informacionit nga institucionet

Dispozitat theksojnë se gazetarët, edhe kur marrin informacion nga institucione publike ose private, nuk mund ta publikojnë atë automatikisht. Përpara publikimit duhet të vlerësohet nëse informacioni përmban të dhëna personale që mund të cenojnë dinjitetin, reputacionin ose të drejtat e subjektit të të dhënave.

Ky vlerësim përfaqëson një nga elementët më të rëndësishëm të përgjegjshmërisë editoriale. Edhe në rastet kur informacioni është siguruar në mënyrë të ligjshme, media duhet të analizojë nëse publikimi i tij është i nevojshëm dhe nëse ekziston një interes publik që justifikon ndërhyrjen në

privatësinë e individit. Udhëzimi e vendos përgjegjësinë për këtë balancim mbi redaktorin dhe median, duke nënvizuar se vendimi për publikim duhet të jetë rezultat i një analize juridike, etike dhe profesionale.

Trajtimi në media i informacioneve të marra nga institucionet

Në vitin 2025, një nga emisionet investigative televizive në vend publikoi një investigim për një kandidat për deputet dhe më tej Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara paraqiti një ankesë pranë Këshillit të Ankesave të AMA që kishte pikërisht si objekt publikimin e të dhënave sensitive të kandidatit. Nga shqyrtimi i Këshillit të Ankesave doli se institucione publike kishin përpunuar/transmetuar të dhënat sensitive në mënyrë problematike. Pra, problemi kishte filluar përpara se informacioni të mbërrinte te gazetari. Megjithatë, AMA i kërkoi televizionit të mos e ritransmetonte materialin në atë formë dhe ta hiqte videon nga faqja zyrtare dhe platformat e shpërndarjes së videove. Ky rast nënvizon një parim shumë të rëndësishëm, sipas të cilit përgjegjësia e institucionit që nxjerr në mënyrë të paligjshme informacionin dhe përgjegjësia editoriale e medias që e publikon janë dy përgjegjësi të ndryshme. Në këtë rast, gabimi i institucionit nuk e përjashton median nga detyrimi për të verifikuar informacionin në mënyrë të pavarur dhe për të mos shpërndarë më tej gabimin e bërë.

Një tjetër rast studimor interesant përbën edhe publikimi i identitetit të protestuesve të arrestuar dhe

proceduar penalisht gjatë protestave të zhvilluara në Tiranë në verën e vitit 2026, ku një numër mediash publikuan emrat e plotë të qytetarëve të arrestuar ose proceduar penalisht në lidhje me pjesëmarrjen e tyre në protesta. Pas tubimit të 2 korrikut para Kuvendit, Policia njoftoi arrestimin e 19 personave dhe procedimin penal të 12 të tjerëve, të dyshuar për vepra të ndryshme penale që lidheshin me incidentet gjatë protestës. Ndërsa njoftimi i Policisë i identifikonte personat kryesisht përmes inicialeve dhe moshës, disa media publikuan listat me emrat dhe mbiemrat e plotë të të arrestuarve. Në raste të tjera gjatë protestave, media publikuan gjithashtu identitetin e plotë të personave të proceduar penalisht për bllokimin e rrugëve dhe pjesëmarrjen në tubime.

Rasti ngre çështjen e proporcionalitetit ndërmjet interesit publik për të raportuar mbi reagimin e autoriteteve ndaj protestave dhe të drejtës së individëve për mbrojtjen e të dhënave personale dhe respektimin e prezumimit të pafajësisë. Ekzistenca e një procedimi penal nuk e bën automatikisht të nevojshëm publikimin e identitetit të plotë të personit të proceduar. Kjo është veçanërisht e rëndësishme kur bëhet fjalë për qytetarë privatë dhe kur identifikimi i tyre nuk shton informacion thelbësor për kuptimin e ngjarjes. Problemi bëhet edhe më i ndjeshëm në kontekstin e protestave. Fakti që informacioni mund të jetë i sigurt nga burime policore nuk e përjashton përgjegjësinë editoriale të medias për të vlerësuar në mënyrë të pavarur nëse identifikimi i plotë është i nevojshëm dhe proporcional me interesin publik që synohet të përmbushet.

Të miturit

Të miturit, si individë vulnerabël dhe më pak të mbrojtur, përballen me një rrezik të lartë të shkeljes së të drejtave të tyre themelore – përfshirë të drejtën për privatësi. Për këtë shkak, i mituri nën moshën 16 vjeç, gëzon një nivel të lartë mbrojtjeje, duke u mbështetur në parimin e interesit më të lartë të fëmijës, i cili ka përparësi ndaj lirisë së medias për të publikuar informacion.

Media duhet të tregojë kujdes të veçantë gjatë mbledhjes, përpunimit dhe publikimit të të dhënave personale të fëmijëve, duke shmangur çdo veprim që mund të cenojë privatësinë, dinjitetin ose zhvillimin e tyre. Udhëzimi ndalon identifikimin e të miturve të përfshirë në ngjarje kriminale, veçanërisht kur ata janë viktimë ose dëshmitarë të krimeve seksuale, si dhe kufizon intervistimin, fotografimin dhe përfshirjen e tyre në përmbajtje mediatike pa pëlqimin e prindit ose kujdestarit ligjor. Gjithashtu, media duhet të ruajë anonimitetin e të miturve në procedura gjyqësore, në raste birësimi, si dhe në situata që lidhen me shëndetin ose mirëqenien e tyre.

Në të gjitha rastet, organizatat mediatike dhe redaktorët duhet të kryejnë një vlerësim të kujdesshëm të interesit publik dhe të proporcionalitetit përpara publikimit të çdo informacioni që lidhet me të miturit. Vetëm kur publikimi i shërben një interesi publik të rëndësishëm dhe nuk cenon të drejtat e fëmijës, ai mund të konsiderohet i justifikuar. Në këtë mënyrë, Udhëzimi synon të harmonizojë të drejtën e publikut për informim me detyrimin për të garantuar mbrojtjen efektive të privatësisë dhe të të dhënave personale të fëmijëve.

Nevoja për të ruajtur privatësinë e të miturve

Në kundërshtim me rregullimin e ofruar nga Udhëzimi nr. 7, jo pak herë jemi bërë dëshmitarë të praktikave mediatike në kundërshtim me sa më sipër. Rasti më flagrant që mund të prezantohet si dëshmi e shkeljes së dispozitës më sipër, është ai i vajzës 15 vjeçare e cila u bë viktimë e dhunës seksuale nga roja i një shkolle në Babrru në vitin 2020.

Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave cilëson si të dhënë personale çdo informacion që identifikon apo e bën një person të identifikueshëm. Për këtë arsye, publikimi i të dhënave për qëllime gazetarie konsierohet përpunim të dhënash në kuptim të ligjit.

Neni 43 i Ligjit për mbrojtjen e të Dhënave Personale, përcakton detyrimin që, edhe kur botohet apo publikohet një material gazetarie duke u mbështetur në përjashtimin për qëllime gazetarie, nuk lejohet publikimi i informacioneve mbi bazën e të cilave mund të identifikohet në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë një i mitur (me përjashtim të rastit kur ka dhënë përqimin prindi ose kujdestari ligjor i tij ose gjykata) apo viktimë ose personi i cili pretendon se është dëmtuar nga kryerja e një vepre penale (me përjashtim të rasteve kur është marrë pëlqimi i viktimës ose leje nga gjykata).

Pavarësisht sa më sipër, kur publikimi mbështetet në pëlqimin e palës (i mituri (nëpërmjet prindit/kujdestarit ligjor) apo viktimë), organizata mediatike/gazetari duhet të vlerësojë me kujdes publikimin mbi këtë bazë, pasi çështja ngre pikëpyetje të mëdha sa i takon vlefshmërisë së pëlqimit në raport me përmbushjen e kritereve që përcakton ligji.

Pika 14 e nenit 5 të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave, jep përkufizimin e nocionit të pëlqimit dhe përcakton se: “Pëlqim” është çdo element tregues i vullnetit të subjektit të të dhënave, i dhënë lirisht, i informuar dhe i qartë, nëpërmjet të cilit ai, me anë të një deklarate ose me çdo lloj shfaqjeje tjetër të padyshimtë pohuese të vullnetit, shpreh dakordësinë për përpunimin e të dhënave personale, që lidhen me të për një ose më shumë qëllime specifike.

Në bazë të pikës 4 të nenit 8 të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave, pëlqimi nuk konsiderohet i dhënë lirisht kur ekzistojnë elemente detyrimi, presioni ose pamundësie për të ushtruar vullnetin e lirë, veçanërisht kur vjen si pasojë e kushteve të pabarabarta ndërmjet kontrolluesit dhe subjektit të të dhënave. Sa më sipër, gjendja e viktimës pas një krimi seksual apo çdo lloj vepre penale viktimë e së cilës mund të ketë qenë një person, mund të jetë e tillë që mund ta cënojë vlefshmërinë e pëlqimit.

Pika 6 e nenit 5 të Udhëzimit nr. 7 përcakton se e drejta për mbrojtjen e të dhënave personale të të miturit, veçanërisht kur kemi të bëjmë me një rast abuzimi ndaj tij, është parësore në krahasim me lirinë e shprehjes dhe publikimin e informacionit. Kjo vlen edhe në rastin kur identiteti bëhet i ditur nga burime zyrtare apo pranë familjes. Media nuk duhet të identifikojë viktimat e sulmeve seksuale apo të botojë materiale që mund të çojnë në identifikim direkt ose indirekt të tyre.

Siç mund të evidentohen nga përmbajtja e dispozitës më sipër, materiali i botuar nga media duhet të jetë i tillë që jo vetëm të mos identifikojë, por as të shpjerë

në identifikimin e drejtpërdrejtë ose tërthorazi të të miturit viktimë e një abuzimi seksual.

Në vlerësimin e informacionit që mund të shpjerë në identifikimin drejtpërdrejt ose tërthorazi të të miturit, nuk ka checklista të gatshme që mund të merren në konsideratë me qëllim daljen në një konkluzion. Vlrësimi duhet të bëhet rast pas rasti duke marrë në konsideratë shumë elementë.

Në këtë kuptim, vlerësimi duhet të fokusohet në kontekstin ambjental ku zhvillohet ngjarja. Pra, nëse kemi të bëjmë me një komunitet të vogël ku identifikimi është i lehtë nëpërmjet për shkak të njohjes së anëtarëve të komunitetit me njëri tjetrin, apo përmasat e vendit janë të tilla, që lejojnë identifikimin e banesës apo shkollës së viktimës nëpërmjet publikimit të pamjeve të tyre, atëhere përpunimi i të dhënave bie ndesh me dispozitën më sipër.

Po ashtu, publikimi i identitetit të abuzuesit, duke dhënë informacion mbi shkollën ku ai ka shërbyer si roje, si dhe të dhëna mbi emrin e shkollës dhe vendndodhjen e saj, janë elementë që shërbejnë në identifikimin e të miturit.

Media ka patjetër misionin e rëndësishëm të përcjelljes në publik të lajmeve pasi bashkë me to përcillen dhe ngrihen debate të shëndetshme lidhur me fenomene të ndryshëm socialë, ekonomikë apo kulturorë, por gjithmonë duhet bërë testi i interesit publik në raport me interesin më të lartë të fëmijës, dinjitetit dhe nevojës së tij për zhvillim.

Mbrojtja në procedime penale

Përpunimi i të dhënave personale lidhur me masat e sigurimit personal ose me persona të dyshuar për kryerjen e një vepre penale lejohet vetëm kur është i nevojshëm për përmbushjen e një interesi publik.

Media ka detyrimin të respektojë parimin e prezumimit të pafajësisë, duke shmangur paraqitjen e personave të dyshuar si fajtorë përpara një vendimi të formës së prerë. Po ashtu, nuk lejohet identifikimi i familjarëve ose personave të afërt të të dyshuarit apo të dënuarit, përveç rasteve kur ata kanë dhënë pëlqimin ose kur ekziston një interes i qartë publik.

Udhëzimi kufizon gjithashtu publikimin e imazheve të personave të arrestuar ose të ndaluar, si dhe filmimin e tyre gjatë privimit nga liria, përveç rasteve kur kjo është e domosdoshme për të dokumentuar veprime arbitrare të organeve të rendit. Në çdo rast, media duhet të respektojë të drejtën për jetën private të personave të përfshirë në procedime penale, duke u ofruar mbrojtje të veçantë të miturve, viktimave, dëshmitarëve dhe familjarëve të tyre.

Në përfundim, këto dispozita forcojnë përgjegjësinë e medias për të raportuar në mënyrë të saktë, të paanshme dhe proporcionale, duke shmangur publikimin e informacionit që mund të cenojë dinjitetin, privatësinë ose të drejtat procedurale të personave të përfshirë në çështje penale.

Përgjimi

Dispozitat e Udhëzimit nr. 7 vendos kufizime të qarta mbi përdorimin dhe publikimin nga media të materialeve të siguruara nëpërmjet kamerave të fshehta, përgjimeve, komunikimeve private, mesazheve elektronike ose dokumenteve që përmbajnë të dhëna personale. Si rregull, përpunimi dhe publikimi i këtyre materialeve nuk lejohet, përveç rasteve kur ekziston një interes publik mbizotërues që e justifikon ndërhyrjen në të drejtën për privatësi.

Udhëzimi ndalon gjithashtu publikimin e dokumenteve të klasifikuara dhe kërkon që çdo informacion i marrë nga përgjimet të publikohet vetëm kur është i domosdoshëm, proporcional dhe nuk cenon legjislacionin në fuqi, hetimet penale apo të drejtat themelore të personave të përfshirë. Publikimi duhet të kufizohet vetëm në elementët që kontribuojnë në informimin e publikut, duke shmangur ekspozimin e të dhënave që lidhen me jetën private, marrëdhëniet familjare, intimitetin ose orientimin seksual, kur ato nuk kanë lidhje me çështjen me interes publik.

Në të njëjtën kohë, Udhëzimi thekson se publikimi i materialeve të papërpunuara ose i përgjimeve në tërësi mund të krijojë keqinterpretime, të cenojë dinjitetin dhe privatësinë e individëve, si dhe të ndikojë negativisht në zhvillimin e hetimeve penale. Për këtë arsye, media duhet të kryejë një vlerësim të kujdesshëm të proporcionalitetit dhe të interesit publik përpara çdo publikimi, duke respektuar parimet e minimizimit të të dhënave, ligjshmërisë dhe balancimit ndërmjet lirisë së shprehjes dhe të drejtës për jetë private.

Raportimi në media i rasteve të përgjimeve

Lidhur me këtë rast mund të sillet si shembull rasti i publikimit të përgjimeve lidhur me të ashtuquajturat dosje 184 dhe 339 (referuar numrit që iu ishte caktuar nga organi i prokurorisë).

Siç e kemi përmendur më sipër, vlerësimi lidhur me publikimin ose jo, mënyrën dhe sasinë e informacionit që publikohet nuk i nënshtrohet një recete të parapërgatitur, por duhet të kryhet rast pas rasti duke vlerësuar elementë të ndryshëm lidhur me kontekstin e ngjarjeve.

Në këtë aspekt, informacioni lidhur me përgjimin mund të konsiderohet se i shërben interesit publik pasi përcjell një shkelje të një të drejte kushtetuese të mbrojtur nga neni 45 i Kushtetutës dhe që lidhet me lirinë dhe fshehtësinë e votës. Për të theksuar interesin e lartë që karakterizon këtë fenomen, Kodi Penal përmban një kre me vepra penale kundër zgjedhjeve të lira dhe sistemit demokratik të zgjedhjeve.

Megjithatë, sa i takon sasisë së informacionit të publikuar, këtuduhet pasur shumëmirënjohje konsideratë parimi i minimizimit dhe proporcionaliteti në publikimin të asaj sasive informacioni që i shërben qëllimit të informimit të publikut mbi fenomenin apo problematikën që shoqëron lajmin, pa kaluar në informacion që i shërben vetëm interesit të publikut për sensacion apo informacion privat të individëve të prekur nga përgjimi.

Në këtë aspekt, bëhet i nevojshëm angazhimi dhe përfshirja e redaksisë në realizimin e vlerësimit dhe dokumentimin e tij, me qëllim garantimin e përputhshmërisë me parimin e përgjegjshmërisë dhe distancimin nga praktika që mund të bien ndesh me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave si dhe etikën profesionale të gazetarit.

Mbrojtja e të dhënave shëndetësore

Kufizimet për ndërhyrjet në jetën private janë veçanërisht të rëndësishme për publikimet gazetareske, objekt i të cilave janë personat të shtruar në institucionet shëndetësore. Të dhënat shëndetësore janë të dhëna sensitive dhe nuk duhet të publikohen pa marrë pëlqimin e subjektit përkatës, përveç nëse pacienti nuk identifikohet dhe detajet që mund të çojnë në identifikimin e tij/saj nuk përshkruhen në materialin e publikuar.

Gazetarët duhet të respektojnë dinjitetin dhe të drejtën e privatësisë së individit, veçanërisht në rastet e sëmundjeve të rënda, duke shmangur, në këtë mënyrë, publikimin e detajeve të panevojshme.

Rast studimor: Publikimi i të dhënave shëndetësore të personave të identifikueshëm në Gjirokastër

Në prill 2026, Zyra e Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale reagoi ndaj publikimit dhe shpërndarjes në media dhe rrjete sociale të informacionit mbi gjendjen shëndetësore të disa personave të identifikueshëm në Bashkinë Gjirokastër. Komisioneri vlerësoi se të dhënat mbi shëndetin përbëjnë kategori të veçantë të të dhënave personale dhe gëzojnë mbrojtje të shtuar ligjore. Sipas reagimit të institucionit,

publikimi i informacioneve të tilla kërkon jo vetëm një bazë të ligjshme, por edhe ekzistencën e një interesi publik të qartë, konkret dhe mbizotërues. Veçanërisht problematik konsiderohet publikimi kur informacioni shëndetësor është i pakonfirmuar, i pasaktë ose i panevojshëm për informimin e publikut, pasi mund të cenojë dinjitetin, reputacionin dhe jetën personale e profesionale të individëve.

Rasti ilustron përgjegjësinë e medias për të zbatuar një standard më të lartë kujdesi kur trajton të dhëna shëndetësore. Fakti që gjendja shëndetësore e një personi mund të jetë bërë e njohur për gazetarin ose të qarkullojë tashmë në rrjete sociale nuk përbën në vetvete justifikim për ripublikimin e saj. Media duhet të vlerësojë nëse informacioni është vërtet i domosdoshëm për çështjen me interes publik dhe, kur është e mundur, të përdorë anonimizimin dhe minimizimin e të dhënave. Në rastin e Gjirokastrës, Komisioneri u bëri thirrje mediave dhe platformave online të merrnin masa për fshirjen e përmbajtjeve që cenonin privatësinë, duke riafirmuar parimin se interesi i publikut për një ngjarje nuk duhet të ngatërrohet me ekzistencën e një interesi publik që justifikon ekspozimin e të dhënave sensitive shëndetësore.

Publikimi i imazheve

Gjatë dokumentimit fotografik të një fakti, objekt kronike gazetari, gazetari/fotografi duhet të vlerësojë se çfarë lloj fokusimi duhet zgjedhur, me qëllim që të shmangët fokusimi i imazheve vetëm mbi individët, nëse shpërndarja e këtyre

të dhënave (imazheve) nuk rezulton të jetë e lidhur me, ose e tejkalon, qëllimin e kronikës përkatëse.

Pamjet/imazhet që dokumentojnë arrestimin e një individi nuk mund të shpërndahen kur mund të cenojnë dinjitetin e atij individi. Ndalohet riprodhimi i imazheve të personave në paraburgim, me përjashtim të rasteve kur kjo përbën interes publik.

Personat publikë

Media duhet të kufizohet në publikimin e informacionit vetëm sa i takon aktivitetit publik të personit i cili bëhet objekt raportimi apo informimi. Jeta private e personave të njohur, apo që ushtrojnë funksione publike, duhet të respektohet. Asnjë e dhënë për familjarët, miqtë, të njohurit apo të miturit e tyre nuk duhet të publikohet, nëse lajmet/kronikat përkatëse nuk kanë të bëjnë me jetën publike të këtyre personave publikë.

Më tej, gazetarët mund të shkruajnë për gjendjen e përgjithshme shëndetësore të një personi publik, pa u ndalur në detaje të sëmundjes përkatëse, veçanërisht në rastet e sëmundjeve të rënda, duke shmangur kështu publikimin e të dhënave që janë rreptësisht të natyrës klinike, si dhe që nuk i shërbejnë qëllimit të kronikës/reportazhit përkatës.

Interesi publik

Udhëzimi jep dhe një përkufizim të termit “interes publik” duke përcaktuar se interesi publik lidhet me ato çështje që ndikojnë në shoqëri në një masë të tillë që publiku ka të drejtë legjitime të informohet për to, me qëllim krijimin e një opinionit të informuar dhe pjesëmarrjen në debatin publik. Ky koncept përfshin, ndër të tjera, çështje që lidhen me sigurinë

publike, mbrojtjen e shëndetit dhe mjedisit, parandalimin dhe zbulimin e veprave penale, mbrojtjen e të drejtave të njeriut, luftën kundër korrupsionit, keqpërdorimit të fondeve publike, mashtrimit dhe keqinformimit.

Dispozitat theksojnë se jo çdo informacion me interes për publikun përbën domosdoshmërisht interes publik. Për të justifikuar publikimin e të dhënave personale, informacioni duhet të kontribuojë në një debat me rëndësi të përgjithshme shoqërore, duke ndihmuar transparencën, llogaridhënien dhe funksionimin demokratik të institucioneve. Në të kundërt, informacioni që synon vetëm të kënaqë kuriozitetin e publikut ose të krijojë sensacion mbi jetën private të individëve nuk konsiderohet interes publik dhe nuk justifikon ndërhyrjen në të drejtën për privatësi.

Në këtë kuadër, Udhëzimi ngarkon gazetarët dhe median me detyrimin për të kryer një vlerësim rast pas rasti, duke balancuar lirinë e shprehjes me mbrojtjen e të dhënave personale. Ky vlerësim duhet të mbështetet në natyrën e informacionit, mënyrën e sigurimit të tij, statusin publik të personave të përfshirë, rrethanat konkrete të rastit dhe ndikimin që publikimi mund të ketë në debatin publik. Kështu, interesi publik nuk prezumohet, por duhet të argumentohet dhe të justifikohet në çdo rast konkret përmes parimeve të domosdoshmërisë, proporcionalitetit dhe përgjegjshmërisë.

Rast studimor: botimi i databazës së pagave dhe interesi publik

Në rastin e publikimit të databazës së pagave, në fund të vitit 2021, pavarësisht vlerësimit lidhur me kundërvajtjen administrative që karakterizonte këtë fakt dhe masat administrative që Zyra e Komisionerit

shqiptoi në lidhje me të, duhet ndalur edhe tek etika e publikimit dhe shkeljet që shoqëruan atë nga ana e medias.

Sikundër e përmendëm më sipër, lidhur me databazën e votuesve, edhe në këtë rast, publikimi, edhe pse pa emër, por thjesht me vend pune, përveç debatit mbi shkallën e ndërhyrjes në një sferë private, sikurse është paga, i ekspozoi shumë individë edhe ndaj krimeve kundër pronës apo edhe jetës. Kjo pasi, momente të tilla, mund të shfrytëzohen nga keqbërës për të shënjestruar persona apo familje për qëllimet e tyre dhe ky fakt mund të cenojë integritetin fizik të personit të shënjestruar. Për këtë arsye, del nevoja që të ndiqen me kujdes dispozitat e Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave dhe Udhëzimit nr. 7 në mënyrë specifike, në kuadër të ushtrimit të veprimtarisë mediatike sa i takon mënyrës së përcjelljes së lajmit tek publiku, duke u kujdesur për atë që është në thelb misioni i gazetarisë, por duke pasur në fokus edhe të drejtat ligjore të palëve të prekura nga lajmi.

Konkluzione/këshilla të rëndësishme

Më poshtë janë renditur disa këshilla të rëndësishme që shërbejnë si përmbledhje e aspekteve të kryesore në lidhje me përputhshmërinë me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave. Është e rëndësishme të mbahen në konsideratë çështjet si vijon:

- ✓ Publikimi i të dhënave personale përbën një përpunim të dhënash, ndaj është thelbësore të siguroheni që keni lejen ose kriterin ligjor të nevojshëm për të bërë publike të dhënat e përpunuara. Pa një kriter ligjor të vlefshëm, kjo do të ishte e paligjishme.
- ✓ Nëse të dhënat personale përpunohen për qëllime gazetarie (në shërbim të interesit publik), ato mund të përjashtohen nga disa dispozita të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave. Në të kundërt, nëse të dhënat personale mbledhen, analizohen ose përpunohen për arsye të tjera, do të zbatohen plotësisht dispozitat e Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave.
- ✓ Publikimi i të dhënave sensitive mund të dëmtojë potencialisht jetën private të një individi. Është e rëndësishme të vlerësohet me kujdes nëse interesi publik e justifikon këtë dëm. Kjo përfshin balancimin e interesave në rrezik, si dhe marrjen parasysh të nivelit të ndërhyrjes në jetën private të subjektit të të dhënave. Një informacion i tillë mund të publikohet vetëm kur interesi publik prevalon qartësisht ndaj shqetësimeve rreth privatësisë.

- ✓ Përfshirja e stafit epror redaksional ose kërkimi i mendimit të ekspertëve (p.sh., nga nëpunësi për mbrojtjen e të dhënave të organizatës mediatike) mund të jetë i dobishëm për sigurimin e përputhshmërisë me kërkesat ligjore për mbrojtjen e të dhënave. Është e rëndësishme të mbahet parasysh se gazetarët e përfshirë në përgatitjen e një artikulli mund të mos jenë, gjithnjë, plotësisht objektivë kur përpiqen të balancojnë interesa të ndryshme rreth artikullit të përgatitur.
- ✓ Mblidhni vetëm të dhëna që janë me interes publik për punën/investigimin gazetaresk. Për shembull, nëse jeni duke investiguar një politikan për korrupsion të mundshëm, zbulimi i informacioneve delikate në lidhje me orientimin e tij seksual, i cili nuk është i rëndësishëm për objektin e investigimit, mund të përbëjë shkelje së drejtës për mbrojtjen e të dhënave. Ky parim përputhet me konceptin e minimizimit të të dhënave, një element kyç i Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave Personale.
- ✓ Në rastet veçanërisht të diskutueshme, kur është e paqartë nëse, ose në çfarë mase, përjashtimi i përpunimit për qëllime gazetarie zbatohet për përpunimin e të dhënave, konsultimi me autoritetin mbikëqyrës (Komisionerin) mund të jetë burim qartësie lidhur me detyrimet për mbrojtjen e të dhënave.
- ✓ Duhet të merren masa paraprake të veçanta kur përpunoni të dhëna personale me natyrë sensitive.
- ✓ Të dhënat në lidhje me personat vulnerabël, veçanërisht të miturit, duhet të përpunohen vetëm nëse ka arsye të forta, specifike, në thelb të përpunimit përkatës për qëllime gazetarie. Është

thelbësore të sigurohet se ekzistojnë justifikime të tilla përpara se të vijohet me përpunimin të të dhënave.

- ✓ Është e domosdoshme që të jeni gjithmonë në gjendje të demonstroi përputhshmëri me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave (*parimi i përgjegjshmërisë*). Për këtë qëllim, ruani rekorde të mendimeve, diskutimeve, komenteve të shkëmbyera me kolegët, stafin epror redaksional dhe nëpunësin e mbrojtjes së të dhënave të organizatës, në lidhje me përpjekjet për të harmonizuar të drejtën e lirisë së shprehjes me atë të mbrojtjes së të dhënave/privatësisë. Përdorni lista kontrolli (*checklists*) për këtë qëllim dhe qëndroni gjithnjë brenda perimetrit të tolerancës dhe balancës së parashikuar në kodet e sjelljes dhe politika të tjera etike të zbatueshme për organizatën tuaj.

Etika e Medias dhe Privatësia në epokën e Inteligjencës Artificiale

-Kodet e Etikës-

Mbrojtja e privatësisë është një nga parimet themelore të etikës gazetareske dhe zhvillimi i Inteligjencës Artificiale nuk e ndryshon këtë parim. Përkundrazi, aftësia e teknologjive të reja për të mbledhur, analizuar, kombinuar dhe gjeneruar informacion në një shkallë të paprecedentë krijon rreziqe të reja për jetën private, të dhënat personale dhe konfidencialitetin e burimeve. Për këtë arsye, përdorimi i IA-së nga gazetarët duhet të shihet jo vetëm si një çështje teknologjike, por para së gjithash si një çështje e **etikës dhe përgjegjësisë editoriale**.

Kodi i Etikës së Gazetarit në Shqipëri vendos prej kohësh kufij të qartë ndërmjet së drejtës së medias për të informuar dhe së drejtës së individit për jetë private. Interesi publik është kriteri kryesor që mund të justifikojë ndërhyrjen e gazetarisë në sferën private. Ky parim mbetet po aq i vlefshëm kur informacioni sigurohet ose përpunohet me ndihmën e IA-së. Fakti që një sistem i IA-së është në gjendje të gjejë, të lidhë apo të nxjerrë informacione për një person nuk do të thotë se gazetari ka automatikisht të drejtën t'i përdorë ose t'i publikojë ato.

Udhëzimet për Përdorimin Etik të Inteligjencës Artificiale në Median Shqiptare, të hartuara nga Instituti Shqiptar i Medias me mbështetjen e IFEX-it dhe duke u mbështetur në praktikat ndërkombëtare dhe konsultimet me komunitetin mediatik, e çojnë këtë përgjegjësi edhe në mjedisin e IA-së. Përdorimi i këtyre teknologjive kërkon vëmendje të posaçme ndaj mënyrës se si sistemet e IA-së

mbledhin, ruajnë dhe përpunojnë të dhënat. Gazetarët dhe redaksitë duhet të jenë veçanërisht të kujdesshëm me informacionet personale, dokumentet konfidenciale, fotografitë, regjistrimet audio dhe video dhe çdo material që mund të identifikojë drejtpërdrejt ose tërthorazi një person apo një burim konfidencial.

Një rrezik i ri lidhet me aftësinë e IA-së për të kombinuar sasi të mëdha informacioni. Të dhëna që të marra veçmas mund të duken të padëmshme ose anonime, kur lidhen me burime të tjera mund të bëjnë të mundur identifikimin ose profilizimin e një individi. Prandaj, **minimizimi i të dhënave, anonimizimi dhe vlerësimi paraprak i rreziqut** duhet të bëhen pjesë e praktikës së zakonshme redaksionale. Veçanërisht, informacionet që mund të zbulojnë identitetin e burimeve konfidenciale nuk duhet të futen në sisteme publike ose të pasigurta të IA-së.

Këto parime shqiptare janë në përputhje të drejtpërdrejtë me standardet që po zhvillohen në nivel ndërkombëtar. **Karta e Parisit për Inteligjencën Artificiale dhe Gazetarinë**, e iniciuar nga Reporterët pa Kufij (RSF), e vendos respektimin e privatësisë dhe konfidencialitetin e burimeve ndër vlerat themelore që duhet të udhëheqin përdorimin e IA-së në gazetari. Karta kërkon gjithashtu që sistemet e IA-së të përdorura nga mediat të respektojnë legjislacionin për privatësinë dhe mbrojtjen e të dhënave dhe që ato t'i nënshtrohen vlerësimit paraprak. Mbi të gjitha, ajo përcakton se **vendimmarrja njerëzore duhet të mbetet në qendër** dhe se media vazhdon të mbajë përgjegjësi për çdo përmbajtje që publikon, pavarësisht nëse në prodhimin e saj është përdorur IA.

Edhe **Reuters**, në standardet e veta profesionale për përdorimin e IA-së generative, e lidh teknologjinë e re me parimet tradicionale të gazetarisë. Reuters kërkon që gazetarët të ruajnë kontrollin dhe përgjegjësinë editoriale,

të verifikojnë në mënyrë të pavarur faktet, burimet dhe pretendimet e prodhuara nga IA dhe të mos ngarkojnë materiale të Reuters-it, partnerëve apo palëve të treta në mjete të jashtme të paautorizuara. Në standardet e Reuters-it, mbrojtja e konfidencialitetit të burimeve mbetet gjithashtu parësore.

Një qasje të ngjashme zhvillon **European Broadcasting Union (EBU)**, e cila përmes grupit të saj për etikën e IA-së bashkon ekspertët e mediave të shërbimit publik europian për të trajtuar dilemat etike që lindin nga përdorimi i këtyre teknologjive dhe për të shkëmbyer udhëzime, parime dhe instrumente praktike. Për mediat, kjo nënkupton se përdorimi i IA-së nuk duhet t'i lihet vetëm zgjedhjes individuale të gazetarit, por duhet të mbështetet në **politika të qarta redaksionale**, që përcaktojnë se cilat sisteme mund të përdoren, çfarë lloj të dhënash mund t'u jepen atyre dhe cilat materiale duhet të mbeten jashtë këtyre sistemeve.

Nga Kodi shqiptar i Etikës dhe Udhëzimet për IA-në deri te Karta e Parisit, Reuters dhe EBU, del kështu një parim i përbashkët: **Inteligjenca Artificiale nuk krijon një përjashtim nga etika gazetareske**. Ajo kërkon, përkundrazi, standarde edhe më të forta të kujdesit profesional. Gazetari duhet të dijë jo vetëm nëse një informacion mund të gjendet ose përpunohet me IA, por edhe nëse duhet të përdoret; jo vetëm nëse teknologjia mund të identifikojë një person, por nëse identifikimi i tij është në interesin publik; dhe jo vetëm çfarë mund t'i japë një sistemi të IA-së, por çfarë **nuk duhet t'i japë kurrë**.

Në fund, parimi më i rëndësishëm mbetet i thjeshtë: **teknologjia mund të ndihmojë gazetarin, por nuk mund të marrë përsipër përgjegjësinë e tij etike**. Privatësia, dinjiteti njerëzor, mbrojtja e të dhënave dhe konfidencialiteti i burimeve duhet të mbeten kufij të qartë edhe — dhe sidomos — në gazetarinë e epokës së Inteligjencës Artificiale.

Raste kryesore të GJEDNJ-së mbi privatësinë dhe lirinë e medias¹⁷

Përmbledhje dhe udhëzime praktike për gazetarët

Ky material përmbledh dhjetë vendime të rëndësishme të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut që ndihmojnë në kuptimin e balancës ndërmjet jetës private, reputacionit, mbrojtjes së të dhënave dhe lirisë së shprehjes e të medias.

17 Për krijim e këtij seksioni është përdorur edhe Inteligjenca Artificiale.

1. Von Hannover kundër Gjermanisë (Nr. 1) (2004)

Konteksti dhe faktet

Çështja Von Hannover kundër Gjermanisë është një nga vendimet themelore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ) për raportin ndërmjet privatësisë dhe lirisë së medias. Çështja kishte në qendër Princeshën Caroline të Monakos, e cila prej vitesh ishte objekt i vëmendjes së paparacëve dhe shtypit gjerman. Revista të ndryshme kishin publikuar fotografi të saj gjatë aktiviteteve të zakonshme të jetës së përditshme: duke bërë pazar, duke ngrënë në restorant, duke bërë sport, duke shëtitur apo gjatë pushimeve. Princesha kërkoi nga gjykatat gjermane ndalimin e publikimit të fotografive, duke argumentuar se ato cenonin jetën e saj private. Gjykatat gjermane i dhanë vetëm pjesërisht të drejtë, duke konsideruar se ajo ishte një figurë publike e rëndësishme dhe, për këtë arsye, duhej të pranonte një nivel më të lartë vëmendjeje nga media.

Çështja juridike

Pyetja kryesore ishte nëse Gjermania kishte siguruar mbrojtjen e duhur të jetës private të Princeshës Caroline sipas nenit 8 të Konventës Evropiane, duke e balancuar atë me lirinë e shprehjes dhe të medias sipas nenit 10.

Arsyetimi dhe vendimi

GJEDNJ konstatoi shkëlqje të nenit 8. Gjykata theksoi se fakti që një person është i njohur publikisht nuk do të thotë se e gjithë jeta e tij bëhet automatikisht çështje e interesit publik. Fotografitë nuk e paraqisnin Princeshën Caroline duke

ushtruar funksione publike, por në momente të zakonshme të jetës private. Vendimi vendosi një dallim thelbësor ndërmjet interesit publik dhe kuriozitetit të publikut. Fakti që publiku dëshiron të dijë diçka për jetën e një personazhi të famshëm nuk mjafton për ta kthyer atë informacion në çështje me interes publik.

Rëndësia për median

Vendimi konfirmoi se edhe figurat publike kanë të drejtë për një sferë të jetës private. Për median, statusi i famshëm i personit nuk përbën në vetvete justifikim për publikimin e fotografive ose hollësive private.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- Kurioziteti i publikut nuk është i njëjtë me interesin publik.
- Fakti që një person është i famshëm nuk e eliminon të drejtën e tij për privatësi.
- Para publikimit të fotografive private duhet pyetur: Çfarë vlere ka ky material për një debat me interes publik?

2. Von Hannover kundër Gjermanisë (Nr. 2) (2012)

Konteksti dhe faktet

Caroline von Hannover dhe bashkëshorti i saj iu drejtuan përsëri GJEDNJ-së pas publikimit të fotografive të çiftit gjatë pushimeve. Një nga fotografitë shoqëronte një artikull mbi gjendjen shëndetësore të Princit Rainier III të Monakos dhe mënyrën se si familja mbretërore po sillet gjatë sëmundjes së tij. Ndryshe nga rasti i parë, gjykatat gjermane kishin bërë një analizë më të hollësishme të raportit ndërmjet privatësisë dhe lirisë së medias.

Çështja juridike

Pyetja ishte nëse lejimi i publikimit të fotografisë cenonte nenin 8 apo justifikohet nga liria e medias sipas nenit 10.

Arsyetimi dhe vendimi

GJEDNJ nuk konstatoi shkelje të nenit 8. Vendimi është veçanërisht i rëndësishëm sepse konsolidoi kriteret që duhen përdorur për balancimin e privatësisë me lirinë e shprehjes. Ndër kriteret kryesore janë: kontributi në një debat me interes të përgjithshëm; sa i njohur është personi; objekti i raportimit; sjellja e mëparshme e personit ndaj medias; përmbajtja, forma dhe pasojat e publikimit; si dhe rrethanat në të cilat janë realizuar fotografitë.

Rëndësia për median

Ky vendim, së bashku me Axel Springer, krijoi një nga testet kryesore evropiane për balancimin e neneve 8 dhe 10.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- Nuk ekziston një rregull automatik 'privatë' ose 'publike'; konteksti është vendimtar.
- Sa më shumë që materiali kontribuon në një debat me interes publik, aq më e fortë është mbrojtja e medias.
- Mënyra se si është siguruar një fotografi apo informacion ka rëndësi po aq sa përmbajtja e tij.

3. Axel Springer AG kundër Gjermanisë (2012)

Konteksti dhe faktet

Një gazetë gjermane raportoi arrestimin e një aktori të njohur televiziv për posedim kokaine gjatë një aktiviteti publik. Aktori ishte veçanërisht i njohur për rolin e një oficeri policie në një serial televiziv. Media raportoi gjithashtu për procedimin dhe dënimin e tij. Gjykatat gjermane vendosën kufizime ndaj publikimit për të mbrojtur privatësinë e aktorit.

Çështja juridike

GJEDNJ duhej të përcaktonte nëse këto kufizime përbënin ndërhyrje të pajustificuar në lirinë e medias sipas nenit 10.

Arsyetimi dhe vendimi

Gjykata konstatoi shkelje të nenit 10. Informacioni kishte bazë të fortë faktike, ishte marrë nga burime të besueshme dhe kishte të bënte me një person të njohur dhe një ngjarje që kishte ndodhur në publik. Gjykata mori parasysh kontributin e artikullit në debatin publik, famën e personit, sjelljen e tij të mëparshme, mënyrën e marrjes dhe vërtetësinë e informacionit, si dhe përmbajtjen dhe pasojat e publikimit.

Rëndësia për median

Vendimi siguron mbrojtje të fortë për raportimin e përgjegjshëm dhe të bazuar në fakte për çështje me interes publik.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- Verifikimi i fakteve dhe besueshmëria e burimit janë thelbësore.
- Statusi publik i personit është relevant, por nuk është kriteri i vetëm.
- Raportimi mbi çështje penale duhet të jetë faktik, proporcional dhe jo thjesht sensacional.

4. Lingens kundër Austrisë (1986)

Konteksti dhe faktet

Gazetari austriak Peter Lingens publikoi artikuj kritikë ndaj kancelarit Bruno Kreisky, duke përdorur shprehje të forta për sjelljen e tij politike. Lingens u dënua për shpifje dhe iu kërkua të provonte vërtetësinë e vlerësimeve të tij.

Çështja juridike

Pyetja ishte nëse dënimi i gazetarit ishte në përputhje me lirinë e shprehjes të garantuar nga neni 10.

Arsyetimi dhe vendimi

GJEDNJ konstatoi shkelje të nenit 10. Gjykata vendosi një dallim themelor ndërmjet fakteve dhe gjykimeve vlerësuese. Faktet mund të provohen si të vërteta ose të pavërteta; një opinion nuk mund t'i nënshtrohet të njëjtit standard prove. Gjykata theksoi gjithashtu se politikanët duhet të tolerojnë një shkallë më të lartë kritike sesa individët privatë.

Rëndësia për median

Lingens është një nga vendimet themelore për mbrojtjen e gazetarisë politike, komentit dhe opinionit.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- Duhet bërë dallim i qartë ndërmjet faktit dhe opinionit.
- Politikanët duhet të pranojnë kritikë më të gjerë sesa qytetarët privatë.
- Edhe një opinion i fortë duhet të ketë një bazë faktike të mjaftueshme dhe nuk duhet të shndërrohet në një akuzë faktike të pambështetur.

5. Pfeifer kundër Austrisë (2007)

Konteksti dhe faktet

Gazetari Karl Pfeifer kishte kritikuar publikisht një profesor për përdorimin e terminologjisë naziste dhe minimizimin e krimeve naziste. Pas vdekjes së profesorit, një revistë e akuzoi Pfeiferin se kishte qenë pjesë e një fushate përndjekjeje që e kishte shtyrë profesorin drejt vetëvrasjes.

Çështja juridike

Pyetja ishte nëse autoritetet austriake kishin mbrojtur në mënyrë të mjaftueshme reputacionin e Pfeiferit sipas nenit 8.

Arsyetimi dhe vendimi

Gjykata konstatoi shkelje të nenit 8. GJEDNJ pranoi se reputacioni mund të jetë pjesë e identitetit personal dhe integritetit psikologjik të individit dhe, në rrethana të caktuara, mbrohet nga e drejta për jetë private. Akuza ndaj Pfeiferit ishte shumë serioze dhe nuk kishte bazë faktike të mjaftueshme.

Rëndësia për median

Rasti vendos kufij të rëndësishëm ndaj akuzave të rënda që mund të dëmtojnë reputacionin e individit.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- Reputacioni është një e drejtë që duhet marrë seriozisht.
- Sa më e rëndë të jetë akuza, aq më e fortë duhet të jetë baza faktike.
- Media duhet të tregojë kujdes të veçantë kur krijon lidhje shkakësore ndërmjet veprimeve të një personi dhe pasojave shumë të rënda.

6. Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés kundër Francës (2015)

Konteksti dhe faktet

Revista Paris Match publikoi një intervistë me një grua që deklaronte se Princi Albert II i Monakos ishte babai i djalit të saj. Artikulli përmbante informacione mbi marrëdhënien e tyre dhe fotografi të Princit me fëmijën. Princi paditi revistën për cenim të jetës private dhe fitoi në gjykatat franceze.

Çështja juridike

Pyetja ishte nëse mbrojtja e jetës private të Princit justifikonte kufizimin e lirisë së medias.

Arsyetimi dhe vendimi

Dhoma e Madhe konstatoi shkelje të nenit 10. Megjithëse informacioni përmbante elemente të jetës intime, ekzistenca e një fëmije të Princit kishte edhe dimension publik, për shkak të statusit të tij si kreu i shtetit dhe kontekstit të monarkisë së Monakos. Megjithatë, Gjykata nuk vendosi se çdo hollësi e jetës intime të një figure publike mund të publikohet.

Rëndësia për median

Vendimi tregon se kufiri ndërmjet jetës private dhe interesit publik duhet analizuar me kujdes edhe kur informacioni është shumë personal.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- Informacioni intim mund të ketë interes publik, por kjo duhet të argumentohet.
- Statusi i lartë publik nuk e zhduk privatësinë.
- Duhet dalluar informacioni i nevojshëm për historinë me interes publik nga hollësitë intime që vetëm shtojnë sensacionalizmin.

7. Peck kundër Mbretërisë së Bashkuar (2003)

Konteksti dhe faktet

Geoffrey Peck u filmua nga kamerat CCTV në një rrugë publike gjatë një momenti krize personale që lidhej me një tentativë vetëvrasjeje. Autoriteti lokal shpërndau pamjet për të treguar efektivitetin e CCTV-së dhe ato u transmetuan nga media pa u siguruar anonimizimi i duhur.

Çështja juridike

Pyetja ishte nëse një person mund të pretendojë mbrojtjen e privatësisë për një ngjarje që ka ndodhur në një hapësirë publike.

Arsyetimi dhe vendimi

GJEDNJ konstatoi shkelje të nenit 8. Gjykata dalloi ndërmjet faktit që një person mund të shihet nga disa kalimtarë në rrugë dhe shpërndarjes së pamjeve të tij tek një audiencë shumë e gjerë. Prania në një vend publik nuk do të thotë se individi heq dorë nga çdo pritshmëri për privatësi.

Rëndësia për median

Rasti ka rëndësi të veçantë për përdorimin e CCTV-së, videove të telefonave, pamjeve të sigurisë dhe materialeve të tjera audiovizive.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- ‘Ka ndodhur në publik’ nuk do të thotë automatikisht ‘mund të publikohet’.
- Duhet vlerësuar ndjeshmëria e momentit dhe dëmi që mund t’i shkaktohet personit.
- Anonimizimi ose mjegullimi i fytyrës mund të jetë i domosdoshëm kur identiteti nuk është relevant për interesin publik.

8. Reklos dhe Davourlis kundër Greqisë (2009)

Konteksti dhe faktet

Një fotograf profesionist fotografoi një foshnjë të porsalindur në një klinikë private pa pëlqimin paraprak të prindërve. Prindërit kundërshtuan si realizimin e fotografive ashtu edhe mbajtjen e negativëve.

Çështja juridike

Pyetja ishte nëse vetë marrja dhe ruajtja e imazhit të një personi pa pëlqim mund të përbënte ndërhyrje në jetën private.

Arsyetimi dhe vendimi

GJEDNJ konstatoi shkelje të nenit 8. Gjykata theksoi se imazhi i një personi është një element thelbësor i personalitetit dhe identitetit të tij. E drejta për mbrojtjen e imazhit përfshin një shkallë kontrolli mbi marrjen, ruajtjen dhe përdorimin e fotografisë.

Rëndësia për median

Vendimi është veçanërisht i rëndësishëm për fotografinë gazetareske dhe mbrojtjen e fëmijëve dhe personave vulnerabël.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- E drejta mbi imazhin fillon që në momentin e fotografimit, jo vetëm kur fotografia publikohet.
- Pëlqimi merr rëndësi të veçantë në ambiente private dhe në raportimin për fëmijët.
- Për të miturit, interesi më i mirë i fëmijës duhet të jetë konsideratë parësore.

9. Delfi AS kundër Estonisë (2015)

Konteksti dhe faktet

Portali estonez i lajmeve Delfi publikoi një artikull për një kompani tragetesh. Poshtë artikullit, përdoruesit publikuan një numër të madh komentesh, disa prej të cilave përmbanin kërcënime dhe gjuhë qartësisht të paligjshme kundër pronarit të kompanisë. Delfi kishte mekanizma filtrimi dhe raportimi, por komentet problematike mbetën online për një periudhë të konsiderueshme.

Çështja juridike

Pyetja ishte nëse mbajtja përgjegjëse e portalit për komentet e përdoruesve cenonte lirinë e tij të shprehjes sipas nenit 10.

Arsyetimi dhe vendimi

Dhoma e Madhe konstatoi se nuk kishte shkelje të nenit 10. Gjykata mori parasysh natyrën ekstreme të komenteve, karakterin profesional dhe komercial të portalit, kontrollin që ai ushtronte mbi hapësirën e komenteve dhe masat e marra për heqjen e përmbajtjes. Vendimi ishte i lidhur ngushtë me rrethanat konkrete dhe nuk krijoi një përgjegjësi automatike për çdo faqe interneti apo platformë.

Rëndësia për median

Delfi është një rast themelor për përgjegjësinë e mediave në mjedisin digjital dhe moderimin e komenteve.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- Hapësira e komenteve nuk është domosdoshmërisht jashtë përgjegjësisë së medias.
- Kërcënimet dhe përmbajtjet qartësisht të paligjshme kërkojnë reagim efektiv.
- Media online duhet të ketë mekanizma funksionalë për raportimin, moderimin dhe heqjen e përmbajtjeve problematike.

10. Satakunnan Markkinapörssi dhe Satamedia kundër Finlandës (2017)

Konteksti dhe faktet

Dy kompani finlandeze mblidhnin dhe publikonin në shkallë shumë të gjerë të dhëna tatimore për qytetarët. Informacioni tatimor ishte në parim publik në Finlandë, por kompanitë e përpunuan dhe e shpërndanë atë në mënyrë masive, përfshirë përmes një shërbimi SMS. Autoritetet e mbrojtjes së të dhënave ndërhyjnë për të kufizuar këtë aktivitet. Kompanitë argumentuan se bëhej fjalë për veprimtari gazetareske të mbrojtur nga neni 10.

Çështja juridike

Pyetja ishte nëse publikimi masiv i të dhënave personale, vetëm sepse informacioni bazë ishte publikisht i aksesueshëm, duhej të gëzonte mbrojtjen e plotë të lirisë gazetareske.

Arsyetimi dhe vendimi

Dhoma e Madhe konstatoi se nuk kishte shkelje të nenit 10. Gjykata vlerësoi jo vetëm natyrën e informacionit, por edhe shkallën dhe mënyrën e përpunimit dhe publikimit. Një element shumë i rëndësishëm ishte se informacioni publik nuk humbet automatikisht çdo mbrojtje të privatësisë. Mbledhja, sistemimi dhe shpërndarja masive e të dhënave mund të krijojnë një ndërhyrje shumë më të madhe në jetën private sesa akses individual në të njëjtat të dhëna.

Rëndësia për median

Rasti është veçanërisht i rëndësishëm për gazetarinë e të dhënave, databazat online dhe raportin ndërmjet gazetarisë dhe mbrojtjes së të dhënave personale.

Çfarë duhet të mbajë mend gazetari?

- ‘E dhëna është publike’ nuk do të thotë automatikisht ‘mund të ripublikohet pa kufizim’.
- Duhet marrë parasysh shkalla e publikimit, qëllimi dhe numri i personave të prekur.
- Përjashtimet për gazetarinë nga rregullat e mbrojtjes së të dhënave lidhen me funksionin e gazetarisë dhe interesin publik, jo thjesht me faktin se publikuesi është një media.

Parimet kryesore që dalin nga këto 10 raste

Të marra së bashku, këto vendime tregojnë se GJEDNJ nuk vendos një epërsi automatike të privatësisë ndaj lirisë së medias, apo anasjelltas. Të dyja janë të drejta themelore dhe kërkojnë balancim në rrethanat konkrete të çdo rasti.

Për gazetarin, pyetja më e rëndësishme është nëse publikimi kontribuon në një debat me interes publik. Interesi publik nuk duhet ngatërruar me atë që tërheq vëmendjen, krijon klikime apo kënaq kuriozitetin e audiencës.

Në praktikë, para publikimit të një materiali që prek jetën private, redaksia duhet t'i bëjë vetes disa pyetje: A është informacioni me interes publik? A është personi figurë publike dhe a lidhet informacioni me rolin e tij publik? A janë faktet të verifikuara? Si është siguruar informacioni ose fotografia? A është ndërhyrja në privatësi proporcionale? A mund të raportohet e njëjta histori duke cenuar më pak privatësinë?

Nga këto vendime del edhe një parim i rëndësishëm profesional: sa më e madhe të jetë ndërhyrja në jetën private të një personi, aq më i fortë duhet të jetë justifikimi i interesit publik për publikimin.

Në këtë mënyrë, jurisprudenca e GJEDNJ-së nuk synon të pengojë gazetarinë investigative apo raportimin kritik. Përkundrazi, ajo ofron një kuadër që mbron gazetarinë kur ajo vepron në interes të publikut, ndërsa kërkon kujdes dhe proporcionalitet kur raportimi prek privatësinë, reputacionin, imazhin, fëmijët, të dhënat personale ose momente veçanërisht të ndjeshme të jetës së individit.

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Instituti Shqiptar i Medias

Liria e shprehjes dhe privatësia në media / Instituti Shqiptar i Medias. - Tiranë : Instituti Shqiptar i Medias, 2026.

112 f. ; 14x21 cm.

ISBN 9789928410573

1.Liria e shtypit 2.Liria e informacionit 3.Të drejtat e njeriut 4.Shqipëri

342.732(496.5)

ISBN 978-9928-410-57-3

9 789928 410573 >